

Ohcejoga gieldda STIVRENRÁVA

Sisällysluettelo

I oassi Hállddahusa ja doaimea ordnen	7
1. Gieldda jodiheapmi	7
1 § Stivrenrávvaga heiveheapmi	7
2 § Gieldda jodihanvuogádagas	7
3 § Áššemeannudeapmi gielddaráđđehusas	7
4 § Gielddaráđđehusa ságadoalli barggut	7
5 § Gieldda gulahallan	7
2. Doaibmaorgánaorganisašuvdna	8
6 § Ohcejoga gieldda doaibmaorgánaorganisašuvdna	8
7 § Váldostivra	8
8 § Gielddaráđđehus	8
9 § Dárkkistanlávdegoddi	8
10 § Lávdegottit	8
11 § Gieldda fitnodatlágadus	8
12 § Válgadoaibmaorgánát	8
13 § Váikkuhandoaibmaorgánát	8
3. Bargoveahkaorganisašuvdna	8
14 § Doaibmaorgánaorganisašuvdna	8
15 § Gielddahoavda	9
16 § Doaibmasurggiid organisašuvdna ja barggut	9
17 § Doaibmasuorgejodiheadjit	9
18 § Doaibmaovttadagaid hoavddat	9
19 § Fitnodatlágádusa hoavda	9
4. Konsearnastivren ja soahpamušaid hálddašeapmi	9
20 § Konsearnanjunnošat	9
21 § Konsearnanjunnošiid barggut ja doaibmaválldi juohkin	10
22 § Soahpamušaid hálddašeapmi	10
5. Doaibmaorgánaid barggut ja doaibmaválldi juohku	10
23 § Gielddaráđđehusa barggut ja doaibmaválldi:	10
24 § Čuvgehuslávdegotti barggut ja doaibmaválldi.	11
25 § Ovddidan- ja biraslávdegotti vuolláš doaimeaid ovddideapmi ja doaibmaválldi	12
26 § Virgehálddašeaddji barggut ja doaibmaválldi	13
27 § Fitnodatlágádusa stivrra barggut ja doaibmaválldi	13
28 § Doaibmaválldi ovddos sirdin	13
29 § Doaibmaválldi mearrida áššegirjji addimis	14
30 § Ášši váldin gielddaráđđehusa giedahallamii	14
31 § Ášši váldin lávdegotti giedahallamii	14
32 § Váldingelbbolaš mearrádusa almmuheapmi	14
6. Doaibmaválldi bargoveahkaáššiin	14
33 § Gielddaráđđehusa oppalaš doaibmaválldi bargoveahkaáššiin	14
34 § Virggi vuodđudeapmi ja heaittiheapmi sihke virgenamahusa nuppástuhttin	15
35 § Virgegaskavuoda nuppástuhttin bargogaskavuohan	15

36 § Gelbbolašvuodagáibádusat	15
37 § Ohcanláhkai almmuheapmi	15
38 § Bálvlangaskavuhtii váldin	15
39 § Evttoláš válljenmearrádusa nannen	15
40 § Virgái váldin go virgái válljejuvvon olmmoš eretcealká iežas ovdal virgegaskavuoda álgima	15
41 § Vihkedallanvuloš virgelobit ja bargofriddjavuodat	16
42 § Eará go vihkkedallanvuloš virgelobit	16
43 § Virge- ja bargoeaktosoahpamuša vihkkedallanvuloš mearrádusaid heiveheapmi	16
44 § Virgehálddašeaddji sirdin nuppi virgegaskavuhtii	16
45 § Siidodoaimmat	16
47 § Virgehálddašeaddji bargo- ja doaibmannávccaid čielggadeapmi	16
47 § Virgedoaimmahusas dollen	17
48 § Virgegaskavuoda ja bargogaskavuoda nuppástuhttin oasseáigásažžan	17
49 § Lupmui bidjan	17
50 § Bálvlangaskavuoda nohkan	17
51 § Massán dietnasiid buhtten	17
52 § Báلكká ruovttoluottabearran	17
7. Diehtohálddašeami ja áššegirjehálldahusa ordnen	17
53 § Gielddaráđdehusa diehtohálddašeami barggut	17
54 § Gielddaráđdehusa áššegirjehálldahusa barggut	18
55 § Áššegirjehálldahusa njunuš virgehálddašeaddji / doaibmaolbmoo barggut	18
56 § Lávdegotti / doaibmasuorggi áššegirjehálldahusa barggut	18
* 7 A Gielalaš vuoigatvuodat	18
57 § Ássiid ja bálvlusaid geavaheaddjiid gielalaš vuoigatvuodat gieldda hálldahusas	18
58 § Gielalaš vuoigatvuodat gieldda doaibmamis	19
59 § Gielalaš vuoigatvuodaid ollašuvvama čuovvun ja raportereren	19
II oassi Ruhtadoallu ja gohcin	20
8. Ruhtadoallu	20
60 § Bušeahhtaárvalus ja ekonomiiaplána	20
61 § Bušeahhta ollašuhttin	20
62 § Doaibmama ja ruhtadoalu čuovvun	20
63 § Bušeahhtaárvalusa čadnivuotta	20
64 § Bušeahhta nuppástusat	20
65 § Opmodaga luohpadeapmi ja láigoheapmi	21
66 § Sihkkunplána dohkkeheapmi	21
67 § Ruhtadoaimma dikšun	21
68 § Mávssuin mearrideapmi	21
69 § Áššegirjiid addimis berrojuvvon mávssut	21
9. Olgguldas gohcin	21
70 § Olgguldas ja siskkáldas gohcin	21
71 § Dárkkistanlávdegotti čoahkkimat	22
72 § Dárkkistanlávdegotti barggut ja raportereren	22
73 § Čatnagasgaskavuoda almmuhusaide laktáseaddji barggut	22
74 § Rehketdoallodárkkistanservoša válljen	22
75 § Rehketdoallodárkkisteaddji barggut	22
76 § Dárkkistanlávdegotti addin barggut	22

77 §	Rehketdoallodárkkistanmuitalus ja eará raporterren	22
10.	Siskkáldas gohcin ja riskkaidhálddašeami	23
78 §	Gielddaráđdehusa siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami barggut	23
78 §	Gielddaráđdehusa siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami barggut	23
80 §	Virgehálddašeaddjiid ja ovdaolbmuid siskkáldas gohcin ja riskkaidhálddašeami	23
81 §	Siskkáldas dárkkisteami barggut	24
III oassi	Váldostivra	25
11.	Váldostivrra doaibma	25
82 §	Váldostivrra doaimma ordnen	25
83 §	Váldostivrajoavkku čohkken ja váldostivrajoavkku namma	25
84 §	Nuppástusat váldostivrajoavkku čoahkus	25
85 §	Čohkkánortnet	25
12.	Váldostivrra čoahkkimat	25
86 §	Váldostivrra aitosaščoahkkin	25
87 §	Čoahkkinbovdehus	26
88 §	Áššelistu	26
89 §	Elektrovnnalaš čoahkkinbovdehus	26
90 §	Áššelisttu ja čuvvosiid almmustahttin gieldda neahttasiidduin	26
91 §	Joatkkačoahkkin	26
92 §	Várreáirasa bovden	26
93 §	Mieldeorrun čoahkkimis	27
94 §	Čoahkkima lágalašvuohta ja mearridanváldi	27
95 §	Čoahkkima jodiheapmi	27
96 §	Ságajodiheami luohpadeapmi várreságadoallái	27
97 §	Gaskaboddosaš ságadoalli	27
98 §	Easttalašvuohta	27
99 §	Áššiid giedahallanortnet	28
100 §	Sáhkavuorut	28
101 §	Maŋideapmi ja ášši máhcaheapmi válmmaštallamii	28
102 §	Evttohusat ja hálešteami loahpaheapmi	29
103 §	Almmá jienasteami haga šaddi mearrádusa gávnaheapmi	29
104 §	Jienasteapmái váldin evttohusat	29
105 §	Jienastanvuohki ja jienastanortnet	29
106 §	Jienasteami bohtosa gávnaheapmi	29
107 §	Doaibmabidjoálgga	30
108 §	Beavdegirjji ráhkadeapmi ja dárkkisteapmi	30
109 §	Mearrádusaid diehtunaddin gieldda olbmuid	30
13.	Eanetlohkoválga ja gorálaš válga	30
110 §	Válggaide guoski dábálaš mearrádusat	30
111 §	Eanetlohkoválga	30
112 §	Váldostivrra válgalávdegoddi	30
113 §	Evttohaslisttáid ráhkadeapmi	31
114 §	Evttohaslisttáid guođđin ja válgadoaimmahusa nammačuorvun	31
115 §	Evttohaslisttáid dárkkisteapmi ja vuigen	31
116 §	Evttohaslisttáid ovttahttin	31
117 §	Gorálaš válgga doaimmaheapmi	31

118 § Gorálaš válgga bohtosa gávnaheapmi	31
14. Váldostivraáirasa álga- ja jearranvuoigatvuohta	31
119 § Váldostivraáirasiid álgagat	31
120 § Gielddaráđđehussii čujuhan láhkai gažaldat	32
121 § Gažahandiibmu	32
IV Oassi Mearrádusdahkan- ja hálldahusmeannudeapmi	33
15. Čoahkkinmeannudeapmi	33
122 § Mearrádusaid heiveheapmi	33
123 § Doaibmaorgánaid mearrádusdahkanvuogit	33
124 § Elektrovnnalaš čoahkkinbovdehus	33
125 § Elektrovnnalaš mearrádusdahkanmeannudeapmi	33
126 § Čoahkkináigi ja -báiki	33
127 § Čoahkkinbovdehus	34
128 § Elektrovnnalaš čoahkkinbovdehus	34
129 § Áššelisttu ja čuvvosiid almmustahttin gieldda neahttasiidduin	34
130 § Joatkkačoahkkin	34
131 § Várrelahtu bovdén	34
132 § Mieldeorrun čoahkkimis	34
133 § Gielddaráđđehusa ovddasteaddji eará doaibmaorgánain	35
134 § Čoahkkima almmolašvuohta	35
135 § Čoahkkima lágalašvuohta ja mearridanváldi	35
136 § Gaskaboddosaš ságadoalli	35
137 § Čoahkkima jodiheapmi ja sáhkavuorut	35
138 § Čoahkkinbovdehusas máinnaškeahkes ášši gieđahallan	35
139 § Áššegieđahallit	35
140 § Ovdanbuktin	36
141 § Easttalašvuohta	36
142 § Marjideapmi ja ášši máhcaheapmi válmmaštallamii	36
143 § Evttohusat ja ságastallama loahpaheapmi	36
144 § Jienasteami haga šaddi mearrádusa gávnaheapmi	36
145 § Jienasteapmái váldin evttohusat	37
146 § Jienasteapmi ja válga	37
147 § Beavdegirjji ráhkadeapmi ja dárkkisteapmi	37
148 § Mearrádusaid diehtunaddin gieldda olbmuid	38
149 § Mávssut luohttámušdoaimma dikšumis	38
16. Eará mearrádusat	38
150 § Álggavuoigatvuohta	38
151 § Álgaga gieđahallan	38
152 § Álgaga dahkkái addin diedtut	39
154 § Áššegirjjiid vuolláičállin	39
155 § Duođastuslaš diehtunaddima vuostávdin	39
Čuovus 1. Ohcejoga gieldda doaibmaorgánaorganisašuvdna	40
Čuovus 2. Doaibmaváldi normáladiliid hehttehus- ja spiehkastatdiliin	41
1 § Stivrenrávvaga čuvvosa 2 heiveheapmi	41
2 § Duođalaš hehttehus- ja spiehkastatdilit	41

3 § Válmmašvuodá- ja gádjunplánat	41
4 § Stivrenrávvaga doaibman hehttehus- ja spiehkastatdiliin	41
5 § Normála doaibmaválddis spiehkasteapmi ja raporteren	41
6 § Mearridanválddi atnui váldin mearreáigái gielddaráđđehusa mearrádusain spiehkastatdiliin ja normáladiliid duođalaš hehttehusdiliin	42
7 § Čoahkkínbovdehusa mearreáiggis spiehkasteapmi	42
8 § Gieldda spiehkastatdiliid stivrenjoavku	42
9 § Gulahallan	42

I oassi Hálddahusa ja doaimma ordnen

1. Gieldda jodiheapmi

1 § Stivrenrávvaga heiveheapmi

Ohcejoga gieldda hálddahusa ja doaimma ordnemis sihke mearrádusdahkan - ja čoahkkinnuomeannudeamis čuvvojuvvo dán stivrenrávvaga mearrádusat , jos lágas ii leat eará mearráduvvon.

2 § Gieldda jodihanvuogádagas

Gieldda jodiheapmi vuodđuduvvá gieldastategiijai, ekonomiiaplánii, bušehttii ja eará váldostivrra mearrádusaide.

Váldostivra vástida gieldda doaimmain ja ekonomiijas, geavaha gieldda mearridanválddi ja sirdá doaimmaválddi stivrenrávvaga mearrádusaid bokte.

Gielddaráđđehus vástida váldostivrra mearrádusaid válmmaštallamis, ollašuhttimis ja lágalašvuoda gohcmis.

Gielddaráđđehus jodiha gieldda doaimma, hálddahusa ja ekonomii/ruhtadoalu. Gielddaráđđehus vástida gieldda doaimma oktiiheiveheamis ja oamasteaddjivremis sihke gieldda bargoveahkapolitihkas ja fuolaha gieldda siskkáldas gohcmis ja riskkaidhálddašeami ordnemis.

Gielddahoavda stivre gielddaráđđehusa vuložin hálddahusa, ekonomiiadikšuma ja eará doaimma. Gielddahoavda vástida áššiid válmmaštallamis gielddaráđđehusa gieđahallama várás.

3 § Áššemeannudeapmi gielddaráđđehusas

Gielddaráđđehusa áššemeannudeaddjin lea gielddahoavda. Go gielddahoavda lea eret dahje lea easttalaš, áššemeannudeaddjin doibme guhte lea su sadjásažžan mearriduvvon.

4 § Gielddaráđđehusa ságadoalli barggut

Gielddaráđđehusa ságadoalli

- stivre gieldastrategiija sihke gielddaráđđehusa doaimmaid ollašuhttima gáibidan politihkalaš oktasašbarggu ja ollašuhtta politihkalaš joavkkuiguin dan ságastallama maid áššiid gieđahallan gáibida sihke doallá heivvolaš vuogi mielde oktavuoda gieldda ássiide ja eará čanusjoavkkuide
- vástida gielddahoavdda hoavdasoahpamuša válmmaštallamis ja fuolaha gielddaráđđehusa ja váldostivrra laktimis válmmaštallanprosessii áššáigullelaš láhkai
- vástida das, ahte gielddahoavddaiguin čađahuvo jahkásaččat ulbmil- ja árvoštallanságastallamat.

5 § Gieldda gulahallan

Gielddaráđđehus stivre gieldda doibmii guoski gulahallama. Gielddaráđđehus dohkkeha almmolaš rávvagiid gulahallama ja márkanastima prinsihpain sihke nammada gulahallamis vástideaddji virgehálddašeaddjiid.

Doaimmaorgánat láchčet iežaset doibmasuorggis vejolašvuodaid čađačuovgi doaimmamii áššiid válmmaštallamis ja mearrádusdahkan.

Gielddaráđdehus, lávdegottit, gielddahoavda sihke doaibmasurggiid njunuš virgehálddašeaddjit fuolahit, ahte gieldda ássit ja bálvalusaid geavaheaddjit oččot doarvái dieđuid válmmaštallama vuloš ja almmolaččat mearkkašahtti áššiin ja sáhttet oassálastit ja váikkuhit dáid áššiid válmmaštallamii. Gulahallamis geavahuvvo čielga ja áddehahtti giella ja vuhtii váldojit gieldda iešguđet ássijoavkkuid dárbbut sihke sámi giellalágas čuovvu sámegiela gieldalaččaid vuoigatvuođat.

2. Doaibmaorgánaorganisašuvdna

6 § Ohcejoga gieldda doaibmaorgánaorganisašuvdna

Govvážus gieldda doaibmaorgánaorganisašuvnnas lea hálddahusnuolggadusa čuovusin.

7 § Váldostivra

Váldostivrras leat 15 áirasa. Váldostivrra ságadoalliid guoski mearrádusat leat 83 §:s.

8 § Gielddaráđdehus

Gielddaráđdehusas leat 7 lahtu, geain váldotivra vállje gielddaráđdehusa ságadoalli ja várreságadoalli. Juohkehaš lahtus lea persovnnalaš várrelahttu.

9 § Dárkkistanlávdegoddi

Dárkkistanlávdegottis leat 3 lahtu, geain váldotivra vállje lávdegotti gielddaráđdehusa ságadoalli ja várreságadoalli. Ságadoalli ja várreságadoalli galget leat áirasat. Juohkehaš lahtus lea persovnnalaš várrelahttu.

10 § Lávdegottit

- Čuvgehuslávdegottis leat 7 lahtu.
- Ovddidan- ja biraslávdegottis leat 7 lahtu.

Váldostivra vállje lávdegottiid lahtuin ságadoalli ja várreságadoalli. Lávdegotti juohke lahtus lea persovnnalaš várrelahttu.

11 § Gieldda fitnodatlágadus

Lasihuvvo dárbbu mielde.

12 § Válgadoaibmaorgánát

Guovddášválgalávdegottis, válgalávdegottis ja válgadoaibmagottiin mearriduvvo válgalágas.

13 § Váikkuhandaibmaorgánat

Gielddas lea nuoraidstivra, boarrásiidráđdi ja doaibmaváttogiidráđdi, maid čoahkus, ásaheamis ja doaibmanvejolašvuođain mearrida gielddaráđdehus.

3. Bargoveahkaorganisašuvdna

14 § Doaibmaorgánaorganisašuvdna

Govvážus gieldda doaibmaorgánaorganisašuvnnas lea hálddahusnuolggadusa čuovusin.

15 § Gielddahoavda

Gielddahoavda stivre gielddaráđđehusa vuolde hálldahusa, ekonomiijadikšuma ja eará doaimma. Go gielddahoavda lea eret dahje lea easttalaš, su sadjásažžan doibme buresveadjinhoavda. Go buresveadjinhoavda lea eret dahje lea easttalaš, su sadjásažžan doibme ovddidanjođiheaddji.

16 § Doaibmasurggiid organisašuvdna ja barggut

Gielddaráđđehus mearrida doaibmasurggiid gaskasaš barggojuogus dáinna oasiin go stivrenrávvagis ii leat áššis mearriduvvon.

17 § Doaibmasuorgejođiheaddjit

Gieldda doaimmat ja bargoveahka juohkásit

- dárkkistanlávdegotti vuollásaš ruhtadoalloárkkisteapmái
- gielddaráđđehusa vuollásaš guovddášhálldahussii
- čuvgehuslávdegotti vuollásaš čuvgehusdoibmii
- ovddidan- ja biraslávdegotti vuollásaš ovddidan - ja birasdoibmii.

Guovddášhálldahusa doaibmasuorgejođiheaddji lea gielddahoavda, guhte heiveha oktii sierra doaibmasurggiid doaimma. Čuvgehusdoaimma doaibmasuorgejođiheaddji lea on buresveadjinhoavda, ovddidan- ja birasdoaimma doaibmasuorgejođiheaddji lea ovddidandoavda. Doaibmasuorgejođiheaddji vástida iežas doaibmasuorggi/hálldahusgotti doaimmas sihke stivre ja ovddida doaimma gielddaráđđehusa, gielddahoavdda ja lávdegotti vuollásažžan.

Doaibmasuorgejođiheaddji oassálastá doaibmasurggiid gaskasaš oktasašbargui ja fuolaha bealistis doaibmasuorgerájáid rasttildeaddji dieđujohtimis.

Dárkkistanlávdegoddi vuollásaš doaimmas ii leat doaibmasuorgejođiheaddji/hálldahushoavda.

Gielddaráđđehus mearrida doaibmasuorgejođiheaddji/hálldahushoavdda sadjásačča, guhte dikšu doaibmasuorgejođiheaddji/hálldahushoavdda bargguid dallego son lea eret dahje easttalaš.

18 § Doaibmaovttadagaid hoavddat

Doaibmaovttadaga hoavda vástida doaibmaovttadaga doaimmas sihke stivre ja ovddida doaibmasuorgehoavdda vuollásažžan.

Áššáiosolaš doaibmasuorgejođiheaddji mearrida doaibmaovttadaga hoavdda sadjásačča, guhte dikšu doaibmaovttadaga hoavdda bargguid dallego son lea eret dahje easttalaš.

19 § Fitnodatlágádusa hoavda

Lasihuvvo dárbbu mielde.

4. Konsearnastivren ja soahpamušaid hálldašeapmi

20 § Konsearnanjunnošat

Gieldda konsearnanjunnošiid gullet gielddaráđđehus sihke gielddahoavda.

21 § Konsearnanjunnošiid barggut ja doaibmaválddi juohkin

Gielddaráđdehus

- ovddasvástádus oamasteaddjipolitihka, oamasteaddjistivrema prinsihpaid ja konsearnarávvaga ovddideamis ja válmmaštallamis váldostivrii
- ovddasvástádus oamasteddjistivrema ollašuhhtimis ja organisere konsearnajođiheami ja konsearnagohcima
- mearrida konsearnanjunnošiid gullevaš virgehálldašeaddjiid iešguđe vuolleservoša- ja osolašvuhtaservoša guoski bargujuogu
- addá váldostivrii jahkebeale gaskkaid raportta fitnodatserviid ulbmiliid ollašuvvamis ja ekonomalaš dili ovdáneamis sihke árvvoštallama boahhteáiggi ovdáneamis ja riskkain
- árvvoštallá jahkásaččat oamasteaddjistivrema boaduslašvuoda gieldakonsearna oppalaš ovddu ollašuvvama, riskkaidhálldašeami ja meannudanvugiin dáfus ja dagaha olggobeale olbmui árvvoštallama oktii váldostivrabajis
- gieđahallá árvvoštallama bohtosiid ja jurddabohtosiid váldostivra ságadoalliiguin
- čuovvu ja árvvoštallá fitnodatserviid ulbmiliid ollašuvvamis ja ekonomalaš dili ovdáneami ja dahká daid vuodul dárbbu mielde evttohusaid gielddaráđdehussii
- addá gieldda ovdaoaivila konsearnarávvaga eaktudan áššiin
- ovddasvástida vuolleservošiid stivrraid lahtuid nammadanproseassas
- nammada gieldda evttohasaid vuolleservošiid stivrraide
- nammada fitnodatsearveovddasteaddjiid ja addá sidjiide oamasteaddjistivrema eaktudan doaibmarávvagiid.

Gielddahoavdda bargun lea doibmet konsearnna hoavdan ja aktiivvalaš oamasteaddjistivremiin veahkehit iežas stivrema vuloš fitnodatserviid hálldahussii ja doaimmaide.

22 § Soahpamušaid hálldašeapmi

Gielddaráđdehus ovddasvástida soahpamušaid hálldašeami ja soahpamušgohcima ordnemis, addá dárkilut rávvagiid soahpamušhálldašeamis sihke mearrida soahpamušaid iežas doaibmasuorggis vástuolbmuid.

Lávdegoddi mearrida soahpamušaid iežas doaibmasuorggi vástuolbmuid.

5. Doaibmaorgánaid barggut ja doaibmaválddi juohku

23 § Gielddaráđdehusa barggut ja doaibmaváldi:

Áššemeannudeaddjin doibme gielddahoavda.

Go buresveadjinhoavda lea eret dahje lea easttalaš, su sadjásažžan doibme ovddidanjođiheaddji. Jos guktot ovddabealde namuhuvvon sadjásaččat leat eastašuvvan mearrida gielddaráđdehus gielddahoavdda sadjásačča.

Gielddaráđdehus stivre gieldda doaimma ja vástida gieldalágas mearriduvvon bargguin sihke mearrida čuovvovaš iežas doaibmasuorggi gullevaš áššiin:

1. dohkkehit gieldda kássaváriid investerenvuodđojurdagiid, addit rávvagiid kássaváriid investerema geavatlaš doaimmaid birra, daid investeren ákkaid vuodul maid váldotivrra lea dohkkehan
2. servošiid ossosiid vuovdima ja oastima oktavuođas daidda gielddaide, main eai leat mearridanváldi

3. loana váldin
4. dearvasvuoda ja buresveadjima ovddideami koordineren ja stivren
5. ealáhus- ja eallinfápmopolitihka strategijaid stivren
6. riikkaidgaskasaš ovttasbargu báikkálaš eiseválddiid gaskkas ja alit dási riikkaidgaskasaš oktavuodát
7. sajádatláva nuppástus, dalle go dat ii leat mearkkašahti
8. spiehkastat huksenlága 57 §mieles,
 - go evttohuuvon spiehkasteapmi dáhpáhuuva sajádatlávva- dahje oppalašlávaguovlluid olggobealde ja guoská eará go ássanviessohuksemii dahje astoáiggevisttiid huksemii
 - go evttohuuvon spiehkasteapmi guoská eanet go 30% čujuhuuvon huksenvuoigatvuohta lea
 - go evttohuuvon spiehkasteapmi guoská geardelohkui, go nuppástus lea eambbo go 1 geardi
 - go evttohuuvon spiehkasteapmi guoská ássanviessohuksemii
9. Mearrádus guvlui guoski spiehkastemiin huksenlága 58 § mieles
10. Huksenlága 53 § eanadatbargolohpi gáddesajádatlávaguovllus, oppalašlávaguovllus ja guovllus gos lea fámus huksengiellu (53 § 1 mom 2–4 báikki mieles)
11. Guovlluideavahanlága 53 § huksengildosa mearrideapmi guvlui, gos sajádatláva gárvvisteapmi dahje nuppástuhttin lea jođus
12. čilgehusa addin váldostivrra mearrádusas go gielddaráđdehus sáhtta leat ovttá oaivilis váldostivrra mearrádusain
13. bargoveaga vahátbuhtadusvásttus mearrideapmi
14. gieldda opmodat-, bargoveahka- ja doaibmariskkaid dáhkádusvuodđojurdagiid nannen
15. bargoveahkahálddahusa vuodđojurdagat
16. diehtohálddašeapmi
17. stivrenrávvaga čuvvosa 2 mieles sierradoaibmaválddi váldimis atnui

24 § Čuvgehuslávdegotti barggut ja doaibmaváldi

Áššemeannudeaddjin doaibmá buresveadjinjoavda.

Buresveadjinjoavdda sadjásažžan doibme astoáigekoordináhtor, go astoáigekoordináhtor lea eastašuvvan, mearrida gielddaráđdehus buresveadjinjoavdda sadjásačča.

Čuvgehuslávdegoddi stivre ja ovddida iežas vuollásaš doaibmasuorggi ja vástida bálvalusaid buodusaš ordnemis suoma- ja davvisámegillii nu mo lálka geatnegahtta. Lávdegoddi čuovvu ja árvvoštallá bálvalusaid váikkuheami ja várre ássiide ja geavaheaddjiide vejolašvuoda oassálastit bálvalusaid plánemii ja ovddideapmái.

Lávdegoddi ovddasta gieldda ja geavaha gieldda hállanválddi iežas doaibmasuorggi gullevaš áššiin.

Lávdegoddi mearrida čuovvovaš doaibmasuorgásis gullevaš áššiin:

1. vuodđooahpahuslága mieldásaš ovda- ja vuodđooahpahus
2. vuodđooahpahuslága mieldásaš skuvllalaččaid iđit- ja eahketbeaivedoaibma
3. logahatlága mieldásaš logahatskuvlen ja eará nuppi dási skuvlen
4. friddja čuvgehusbarggus ja dáidaga vuodđooahpahusas addojuvvon lágaid mieldásaš skuvlen
5. girjerádjo- ja diehtobálvalusat, kulturdoaibma, lihkan - ja nuoraiddoaibma
6. Árrabajásgeassin
7. ovddidanfidnodoaibman
8. dearvvasvuoda ja buresveadjima ovddideami koordineren ja jođiheapmi

25 § Ovddidan- ja biraslávdegotti vuollásaš doaimmaid ovddideapmi ja doaibmaváldi

Áššemeannudeaddjin doibme gielddahoavda.

Ovddidanhoavdda sadjásažžan doibme gielddahoavda, jos gielddahoavda lea eastašuvvan mearrida gielddaráđdehusa ovddidanhoavdda sadjásačča.

Ovddidan- ja biraslávdegoddi stivre ja ovddida iežas vuollásaš doaibmasuorggi ja ovddasvástida bálvalusaid buođuslaš ordnemis. Lávdegoddi čuovvu ja árvoštallá bálvalusaid váikkuheami ja várre ássiide ja geavaheaddjiide vejolašvuoda oassálastit bálvalusaid plánemii ja ovddideapmái.

Lávdegoddi ovddasta gieldda ja geavaha gieldda hállanválddi iežas doaibmasuorggi gullevaš áššiin.

Lávdegoddi mearrida čuovvovaš doaibmasuorgásis gullevaš áššiin:

1. ealáhus- ja fitnodatbálvalusat
2. eanaguovlohálddaha bálvalusat, šibitdálkkodanfuolahus sihke lágaid čuovvu eiseváldi-, lohpe- ja gohcinbarggut (oktasašdoaibmaguovlu Anár gielddain)mat laktásit dasa
3. ovddidanfidnodoaibma ja -bálvalusat
4. rádjeguovlooktasašbargobálvalusat ja oktasašbálvalusaid bálvalusat
5. turismarávven ja guovlomárkanastin
6. ealáhuspolitihkalaš ovdogohcin ja eará ealáhusdoaimma doarju doaibma ovtas gielddaráđdehusain
7. bargguiduvvama ovddideaddji oktasašbálvalusat, geatnegahttonbargguiduhttin ja vihkkedallanvuloš bargguiduhttinbálvalus
8. giddodatdoaibma, huksen, sadjebálvalandoaibma, priváhtageaidnodáhpáhusat
9. sajádatlávvanuppástus ja birra plánen
10. doaibmat eanageavahan - ja huksenlága čuovvu huksenbearráigeahččaneiseváldin
11. Doibme huksenlága huksengohcineiseváldin huksenlága 99 § mielde
12. Doibme huksenlága 32 § 2 mom. mielde lohpeeiseváldin (buollindorvolašvuodaplána)
13. huksensadjelohpi huksenlága 43 § 1 mom. mielde
14. huksenlohpi huksenlága 46 § 2 mom. mielde

15. eanadatbargolohpi huksenlága 53 § mielde sajádatlávaguovllus (53 § 1 mom. báiki 1)
16. gaikkodanlohpi huksenlága 56 § mielde
17. unna spiehkasteapmi huksenlobi oktavuodas huksenlága 59 §
18. huksengohcineiseváldi gullá ja diediha huksenlobi birra huksenlága 63 §, 64 § ja 65 § mielde
19. huksengohcineiseváldi bivdá dárbbaslaš lohpeohcamušaid cealkamušaid huksenlága 66 § ja 67 § mielde
20. addá mearrádusa lohpe mearrádusain huksenlága 76 § mielde
21. doibme huksenlága 78 § 2 mom. mielde lohpeeiseváldin (álggahanvuoigatvuohta)
22. doibme huksenlága 132 § mielde eiseváldin (čáhcejohtima stivren ja gráven)
23. doibme huksenlága 142 § mielde eiseváldin (johtolatluottat, gáhtat, toarggat ja gáhttašiljut sihke párkkat ja orodeapmái dárkkuhuvvon olgosajit)
24. doibme guovlluideavahanlága 13 a kapihttala dárkkuhan doaibmaorgánan, mas leat mánja lahtu Eanačáziid guoski sierra njuolggadusat)

Ovddidan- ja biraslávdegotti doaibmasuorgái gullet eanaguovloaláhusvirgeoapmahačča barggut dikšojuvvot Anára ja Ohcejoga guovllus Anára sosiála- ja dearvasvuođalávdegotti birasjuhkosis, mii vuodđuduvvá Anára ja Ohcejoga gaskasaš oktasašdoaibmasoahpamuššii.

Ovddidan- ja biraslávdegoddi doibme eanageavahan- ja huksdenlága 13 a. kapihttala (Eanačáziid guoskevaš sierra mearrádusat) dárkkuhan doaibmaorgánan, mas leat mánja lahtu.

Bargofápmobálvalusat gullet ovddidan- ja biraslávdegotti doaibmasuorgái. Bargofápmobálvalusain vástida giieldalága 51-52 § mielde dahkkon soahpamuša mielde ovttasdoaibmanguovlu (Davvi- ja Nuorta-Lappi barggolašvuođaguovlu), man vástugiieldan doaibmá Soađegilli ja oktasašbargogiieldan Anár, Giemajávri, Pelkosenniemi, Posio, Salla, Suovvaguoika ja Ohcejohka.

Árktalaš Lappi birassuodjaleapmi fuolaha Soađegili, Anára, Muoná, Eanodaga ja Ohcejoga gieldda birassuodjalaneiseválddi bargguin.

26 § Virgehálldašeaddji barggut ja doaibmaváldi

Virgehálldašeaddjiid bargguin ja doaibmasuorggis, jos dain ii leat mearriduvvon omd. virggi vuodđudeami oktavuodas, mearrida doaibmasuorgejođiheaddji dahje doaibmasuorgejođiheaddjit ovttas. Oktii heivehuvvon áššiin mearrádusváldi lea gielddahoavddas.

27 § Fitnodatlágádusa stivrra barggut ja doaibmaváldi

Lasihuvvo dárbbu mielde.

28 § Doaibmaválddi ovddos sirdin

Doaibmaorgána sáhtta sirdit dasa dán logus mearriduvvon doaibmaválddi ovddos iežas vuloš eiseváldái. Dat, geasa doaibmaváldi lea sirdojuvvon, ii sáhte šat sirdit doaibmaválddi ovddos.

29 § Doaibmaváldi mearrida áššegirjji addimis

Váldostivra áššegirjjiid guoski diehtobivdagiid čoavdá gielddahoavda dahje váldostivrra čállin mearriduvvon virgehálddašeaddji.

Doaibmaorgána sáhtta iežas mearran viidodagas sirdit áššegirjji addima guoski eiseválddi čoavdinválddis iežas vuloš virgehálddašeaddjái.

Áššiid mat gullet virgehálddašeaddji iežas mearridanváldái, áššegirjjiid guoski diehtobivdagiid čoavdá áo virgehálddašeaddji.

30 § Ášši váldin gielddaráđđehusa gieđahallamii

Ášši váldimis gielddaráđđehusa gieđahallamii sáhtta mearridit gielddaráđđehus, gielddaráđđehusa ságadoalli ja gielddahoavda. Gieldalága 134 §:s dárkkuhuvvon vuigengáibádusa galgá gieđahallat hohpolažžan, ášši galgá váldit alit doaibmaorgána gieđahallamii vejolašvuodaid mielde čuovvovaš ráđđehusa čoahkkimii.

31 § Ášši váldin lávdegotti gieđahallamii

Ášši sáhtta gieldalága 92 §:a mielde váldit lávdegotti gieđahallamii, jos ii leat almmuhuvvon ášši váldimis gielddaráđđehusa gieđahallamii.

Ášši váldimis lávdegotti gieđahallamii sáhtta mearridit lávdegotti ja dan ságadoalli lassin lávdegotti áššemeannudeaddji. Gieldalága 134 §:s dárkkuhuvvon vuigengáibádusa galgá gieđahallat hohpolažžan, ášši galgá váldit alit doaibmaorgána gieđahallamii vejolašvuodaid mielde čuovvovaš ráđđehusa čoahkkimii.

32 § Váldingelbbolaš mearrádusa almmuheapmi

Gielddaráđđehusa vuollásaš eiseváldi galgá almmuhit gielddaráđđehussii dahkan váldingelbbolaš mearrádusain earet dakkáraš áššiid dahje áššejoavkkuid, main gielddaráđđehus lea mearridan, ahte dat ii geavat váldinvuoigatvuoda.

Lávdegotti vuollásaš virgeoapmahaš sihke lávdegotti juogus galgá almmuhit lávdegoddái dahkan váldingelbbolaš mearrádusain earet dakkáraš áššiid dahje áššejoavkkuid, main lávdegoddi lea mearridan, ahte dat ii geavat váldinvuoigatvuoda.

Almmuhusa galgá dahkat njealji beaivvi siste beavdegirjji dárkkisteamis. Jos beavdegirji ii dárkkistuvvo, mearreáigi rehkenastojuvvo beavdegirjji vuolláičállimis.

Almmuhus dahkkojuvvo elektrovnnalaččat gielddaráđđehusa (ja lávdegotti) ságadoalli ja áššemeannudeaddjái.

Mearrádusat dain áššiin, main ii dárbbas almmuhit, sáhtta váldinvuoigatvuoda easttekeahhtá ollašuhhtit, jos ovttaskas dáhpáhusas ii leat almmuhuvvon ášši váldimis gielddaráđđehusa (dahje lávdegotti) gieđahallamii.

6. Doaibmaváldi bargoveahkaáššiin

33 § Gielddaráđđehusa oppalaš doaibmaváldi bargoveahkaáššiin

Jos doaibmaválddis bargoveahkaáššiin ii leat ásahuvvon lágas iige mearriduvvon stivrenrávvagis, doaibmaváldi lea gielddaráđđehusas.

34 § Virggi vuodđudeapmi ja heaittiheapmi sihke virgenamahusa nuppástuhttin

Váldostivrra mearrida virggi vuodđudeamis ja heaittiheamis sihke virgenamahusa nuppástuhttimis.

35 § Virgegaskavuoda nuppástuhttin bargogaskavuohtan

Gielddaráđdehus mearrida virgegaskavuoda nuppástuhttimis bargogaskavuohtan. Jos virgi heaittihuvvo, galgá dan doalvut váldostivrra mearridanláhkai .

36 § Gelbbolašvuodagáibádusat

Gielddahoavdda virggi gelbbolašvuodagáibádusain mearrida váldostivra.

Eará virggiid gelbbolašvuodagáibádusain mearriduvvo go virgi vuodđuduvvo

Jos olmmoš váldo virgegaskavuhtii almmá, ahte doaimma várás lea vuodđuduvvon virgi, gelbbolašvuodagáibádusain mearrida gielddaráđdehus.

Dat doaimmaorgána, man vuollásaš virgehálldašeaddji dahje bargi lea, mearrida virggi dahje doaimma gelbbolašvuodagáibádusain, jos dain ii leat mearriduvvon virggi vuodđudettiin.

Doaibmasuorgejodiheaddjiid gelbbolašvuodagáibádusain mearrida gielddaráđdehus.

37 § Ohcanláhkai almmuheapmi

Virggi dahje virgegaskavuoda almmuha ohcanláhkai virgegaskavuhtii váldimis mearridan eiseváldi. Go virgegaskavuhtii váldimis mearrideaddji eiseváldi lea váldostivra, virggi dahje virgegaskavuoda almmuha goittotge ohcanláhkai gielddaráđdehus.

38 § Bálvangaskavuhtii váldin

Váldostivrra mearrida gielddahoavdda, buresveadjinhoavdda sihke ovddidanhoavdda válljemis.

Gielddaráđdehus ja lávdegoddit mearridit iežaset vuollásaš virgehálldašeaddjiid ja bargiid válljemis ja eretcealkimis.

Spiehkastahkan leat čuvgehussuorggi oahpaheaddjivirgehálldašeaddjiid rekryteremat, main virgái válljemis mearrida bargojoavku, masa gullet buresveadjinhoavda, rektor sihke čuvgehuslávdegotti ságadoalli dahje jos son lea eastašuvvan dahje easttalaš de lávdegotti mearridan eará ovddasteaddji.

Geahččalanáiggi mearrideamis dahje soahpamis ja geahččalanáiggi bistináiggis mearrida dat, gii váldá bálvangaskavuhtii.

39 § Evttolaš válljenmearrádusa nannen

Evttolaš válljenmearrádusa nanne bálvangaskavuhtii váldimis mearridan eiseváldi.

Váldostivrra evttolaš válljenmearrádusa nanne goittotge gielddaráđdehus. Doaibmaorgána válljema nanne doaibmasuorgejodiheaddji.

Evttolaš válljenmearrádusa nanne bálvangaskavuhtii váldimis mearridan eiseváldi.

40 § Virgái váldin go virgái válljejuvvon olmmoš eretcealká iežas ovdal virgegaskavuoda álgima

Jos virgái dahje virgegaskavuhtii válljejuvvon olmmoš cealká iežas eret ovdal, go virgegaskavuohta álgá, iige várresadjái leat válljejuvvon giige, de sáhtta virgehálldašeaddji válljet daid virggi dahje virgegaskavuoda ohcan olbmuid joavkkus, geat almmuhit, ahte ohcamuš lea ain fámus.

41 § Vihkedallanvuloš virgelobit ja bargofriddjavuođat

Gielddaráđđehus mearrida gielddaráđđehusa ja lávdegotti áššemeannudeaddjiid badjel jagi virgelobi mieđiheamis. Gielddahoavdda badjel vahku virgelobiin mearrida gielddaráđđehusa ságadoalli. Gielddahoavda ja doaibmasuorgejođiheaddjit mieđihit eanemustá 6 mánotbaji vihkkedallanvuloš bálkkáhis virgelobiid dahje bargofriddjavuođaid. Badjel jagi vihkkedallanvuloš bálkkáhis virgelobiid ja bargofriddjavuođa mieđiha dat, guhte doibmii lea válljen earet eará váldostivrra válljen virgehálddašeaddjiid, geaid virgelobiid mieđiha gielddaráđđehus. Virgelobiid ja bargofriddjavuođa mieđiheamis berre čuovvut gielddaráđđehusa dohkkehan bargoveahkarávva. Ovddabealde máinnašuvvon doaibmaválddit gusket maid virgelobi ja bargofriddjavuođa gaskkalduhttima ja šluhttema.

42 § Eará go vihkkedallanvuloš virgelobit

Gielddaráđđehusa ságadoalli mieđiha gielddahovdii sihke gielddahoavda ja eará hoavddat mieđihit iežaset vuollásaččaide eará go vihkkedallanvuloš virgelobiid dahje bargoluomuid. Ovddabealde máinnašuvvon doaibmaválddit gusket maid virgelobi ja bargofriddjavuođa gaskkalduhttima ja šluhttema.

Badjel golbma mánu virgelobis ja bargofriddjavuođas dahkko hálldahusmearrádus.

43 § Virge- ja bargoeaktosoahpamuša vihkkedallanvuloš mearrádusaid heiveheapmi

Jos dán logus ii leat nuppe láhkai mearriduvvon, virge- ja bargoeaktosoahpamuša vihkkedallanvuloš mearrádusaid heiveheamis mearrida gielddaráđđehus gielddahoavdda ja áššemeannudeaddjiid oasil. Earáid bálkká ja eará ekonomalaš ovddu guoski vihkkedallanvuloš mearrádusaid dahká dat, guhte olbmo lea doibmii válljen. Dáhpáhusain, main lea vejolaččat váikkuhus earáid bálkkáide, áššis mearrida dat virgehálddašeaddji, gean bargun gielddaráđđehus lea mearridan bálkááššiid kontáktaolbmo bargguid.

Earáin go hálldahusnjuolggadusas máinnašuvvon vihkkedallanvuloš mearrádusaid heiveheamis sáhtta gielddaráđđehus dahje doaibmaorgána gielddaráđđehusa dohkkehan vuodđojurdagiid mielde sirdit doaibmaválddis gielddahovdii, doaibmasuorgehovdii, boađusguovlohovdii, doaibmaovttadaga hovdii dahje eará virgehálddašeaddjiide.

44 § Virgehálddašeaddji sirdin nuppi virgegaskavuhtii

Virgehálddašeaddji sirdimis nuppi virgegaskavuhtii gielddaid virgehálddašeaddjilága 24 § vuođul mearrida eiseváldi, geas lea doaibmaváldi váldit guktuide virgegaskavuođaide. Jos doaibmaváldi lea eará eiseválddis, sirdimis mearrida gielddaráđđehus.

45 § Siidodoaimmat

Siidodoaimmalohpeohcamuša čoavdá ja siidodoaimmalobi šluhttemis sihke siidodoaimma vuostáváldima ja doallama gieldimis mearrida dat doaibmaorgána, man vuollásaš olmmoš lea. Gielddahoavdda ja doaibmasuorgejođiheaddjiid oasil mearrádusa dahká gielddaráđđehus. Siidodoaimmalohpealmuhus dahkko seamma eiseváldái.

47 § Virgehálddašeaddji bargo- ja doaibmannávccaid čielggadeapmi

Gielddaráđđehusa ságadoalli mearrida gielddaid virgehálddašeaddjilága 19 § vuođul dearvasvuođadili guoski dieđuid bivdimis gielddahoavddas sihke gielddahoavdda mearrideamis dearvasvuođadili guoski dárkkistemiide ja dutkamušaide.

Hoavda (virgehálddašeaddji) mearrida gielddaid virgehálddašeaddjilága 19 § vuođul dearvasvuođadili guoski dieđuid bivdimis iežas vuollásaš virgehálddašeaddjis sihke virgehálddašeaddji mearrideamis dearvasvuođadili guoski dárkkistemiide ja dutkamušaide.

47 § Virgedoaimmahusas dollen

Váldostivrra mearrida gielddahoavdda virgedoaimmahusas dollemis. Váldostivrra sáhtta ovdal váldostivrra čoahkkima mearridit gielddahoavdda gaskaboddasaš virgedoaimmahusas dollemis.

Gielddaráđdehus ja lávdegoddi mearridit iežas vuollásaš virgehálldašeaddji virgedoaimmahusas dollemis. Doaibmasuorgejodiheaddjiid virgedoaimmahusa dollemis mearrida gielddaráđdehus.

Gielddahoavda sáhtta ovdal gielddaráđdehusa čoahkkima mearridit gielddaráđdehusa vuollásaš virgehálldašeaddji gaskaboddasaš virgedoaimmahusas dollemis.

Áššemeannudeaddji sáhtta ovdal lávdegotti čoahkkima mearridit lávdegotti vuollásaš virgehálldašeaddji gaskaboddasaš virgedoaimmahusas dollemis.

48 § Virgegaskavuoda ja bargogaskavuoda nuppástuhttin oasseáigasažžan

Virgegaskavuoda ja bargogaskavuoda nuppástuhttimis oasseáigasažžan mearrida bálvalusgaskavuhtii váldi eiseváldi.

49 § Lupmui bidjan

Gielddaráđdehus mearrida bargoveaga lupmuibidjama prinsihpain.

Virgehálldašeaddji ja bargi lupmuibidjamis doaisttáži dahje mearreáigái mearrida áššemeannudeaddji gielddaráđdehusa mearridan prinsihpaid mielde.

50 § Bálvalangaskavuoda nohkan

Bálvalangaskavuoda loahpaheamis geahččalanáigge, eretcealkimis, burgimis ja burgima doalaheamis mearrida bálvalangaskavuhtii váldi eiseváldi.

Virgehálldašeaddji almmuhus virgegaskavuoda eretcealkimis ja bargi almmuhus bargogaskavuoda eretcealkimis almmuhit bálvalangaskavuoda váldimis mearrádusa dahkan eiseválddi dihtui.

51 § Massán dietnasiid buhtten

Virgehálldašeaddjai gielddaid virgehálldašeaddjilága 45 § vuođu málsojuvvon buhtadusas mearrida áo. doaibmasuorggi áššemeannudeaddji.

52 § Báلكká ruovttoluottabearran

Dárbbasmeahttumit málsojuvvon báلكká dahje eará virgegaskavuodas čuovvu ruđalaš ovddu ruovttoluottabearramis mearrida ág. doaibmasuorggi doaibmaorgána áššemeannudeaddji.

7. Diehtohálldašeami ja áššegirjehálldahusa ordnen

53 § Gielddaráđdehusa diehtohálldašeami barggut

Gielddaráđdehusas lea ovddasvástádus das, ahte diehtohálldašanlága 4.2 § vástuáššit, geavadagat ja gohcima lea meroštallojuvvon gielddas.

Diehtohálldašeami čađahanbargguid ovddasvástádus lea:

- Ovddasvástádus diehtohálldašanlága mielde govemiid ráhkadeamis ja bajásdoallamis (dieđuhálldašanmálle (5 §), nuppástusváikkuhusaid árvvoštallan (5 §) ja áššebáberalmmostahttima guoski čilgehus (28 §).

- Ovddasvástádus 19 §:s mearriduvvon diehtomateriálaid elektrovnnalaš hápmái nuppástuhttimis ja oažžumis..
- Ovddasvástádus diehtosihkarvuođa ortnegiin, diehtovuogádagaid doaimmas ja ovttasdoaibmamis ja diehtovuoduid ovttasdoaibmamis (2 § 13 čuokkis, 5 §, 12-17 §, 22-24 §).
- Ovddasvástádus áššehálddašeami ja bálvalusaid diehtohálddašeami ordnemis ja diehtomateriálaid seailluheami ordnemis (21 §, 25-27 §).

54 § Gielddaráđđehusa áššegirjehálddahusa barggut

Gielddaráđđehus vástida das, ahte áššegirjehálddahusa rávvagat, geavadagat, vásttut ja gohcin lea meroštallojuvvon gieldda eará bargguin Gielddaráđđehusa geatnegasvuodáide gullá maid;

- mearridit gieldda áššegirjehálddašeami, arkiivadoaimma ja arkiivahábmema jodiheaddji virgehálddašeaddji dahje doaibmaolbmo
- addá dárkilut mearrádusaid áššegirjehálddašeami dikšumis ja ovddasvástideaddji olbmuid bargguin
- mearrida diehtostivrenplána (TOS, eAMS, AMS) almmolaš prinsihpain (sisdoallu, ráhkadeami vásttut, nannen geavahussii, gohcin ja čuovvun)
- namahit gieldda arkiivváráhkadeaddjiid ja registaradoalliid, jos stivrenrávvagis dahje láhkaaddimis ii leat mearriduvvon registtardoalli.

55 § Áššegirjehálddahusa njunuš virgehálddašeaddji / doaibmaolbmo barggut

Áššegirjehálddahusa stivrejeaddji virgehálddašeaddji/doaibmaolmmoš stivre gielddaráđđehusa vuollásažžan áššegirjehálddahusa ja vástida gieldda bissovaččat vurkejuvvon áššegirjedieđuin sihke

- ovddasvástida gielddaráđđehusa áššegirjehálddahusa eiseváldebargguid válmmaštallamis ja ollašuhttimis
- stivre ja ovddida áššegirjehálddahusa oassin gieldda diehtohálddašeami
- dohkkeha diehtogiedahallan, vurken ja arkiivadoaimma rávvagiid ja maidái diehtostivrenplána
- ovddasvástida guovddášarkiivvas ja áššegirjiin, mat vurkejuvvojit bissovaččat
- ráhkada gieldda áššegirjehálddahusa rávvaga ja gohcá, ahte barggut dikšojuvvojit rávvagiid mielde
- fuolaha áššegirjehálddahusa skuvlemis ja rávvemis.

56 § Lávdegotti / doaibmasuorggi áššegirjehálddahusa barggut

Lávdegoddi/doaibmasuorgi fuolaha iežas doaibmasuorggi áššegirjedieđuid dikšumis addojuvvon mearrádusaid ja rávvagiid mielde sihke namaha iežas doaibmasuorggis áššegirjehálddahusa vástuolbmo.

*** 7 A Gielalaš vuoigatvuodát**

57 § Ássiid ja bálvalusaid geavaheaddjiid gielalaš vuoigatvuodát gieldda hálddahusas

Sámi giellalága ulbmilin lea dáfustis dorvvastit vuodđolágas dorvvastuvvon sápmelaččaid vuoigatvuodá doalahit ja ovddidit iežaset giela ja kultuvrra. Sámi giellaláhka heivehuvvo ollásit Ohcejoga gieldda doaibmaorgánii sihke dakkár gieldaovttastumiid doaibmaorgánaide, gos Ohcejoga gielda lea lahttun.

Ohcejoga gielddas sámegielagiid ossodat lea stuorát go 1/3, ja gieldda hálddahusas ja doaimmaid ordnemis sihke gulahallamis galgá váldit vuhtii sáme- ja suomagielat ássiid ja bálvalusaid geavaheaddjiid gielalaš vuoigatvuođaid. Gieldda bálvalusaid galgá ordnet nu, ahte ássiid ja bálvalusaid geavaheaddjiid nákke bálvalit sin iežaset gillii, sáme- dahje suomagillii, gieldda bargosurggiin.

Gieldda ássis lea vuoigatvuohta geavahit sámegiela gieldda fállan bálvalusain, ja jos virgebargi dahje bargi ii máhte sámegiela, de galgá son fuolahit dulkomis áššehasa gielalaš vuoigatvuođaid ollašuhhtima várás.

Sámegiela bidjamis virggi dahje doaimma gelbbolašvuođagáibádussan mearriduvvo sámi giellalágas. Sámegiela dáidu gehččojuvvo álo earenoamáš ovdun, vaikke dat ii leat biddjon virggi, doaimma dahje barggu gelbbolašvuođagáibádussan.

Doaibmaorgánaid čoahkkinbovdehusa, áššelisttu ja beavdegirjji ráhkadeamis sihke gulahallamis ja gieldda ássiide oaivilduvvon dieđiheamis sáme- ja suomagillii mearriduvvo sámi giellalágas.

58 § Gielalaš vuoigatvuođat gieldda doaibmamis

Gieldda doaibmamis galgá doarvái bures dorvastit lágas ásahuvvon gielalaš vuoigatvuođaid ollašuvvama.

Ordnedettiin bálvalusaid oastobálvalussan galgá soahpamuššii váldin mearrádusaiguin sihkkarastit, ahte bálvalusa geavaheaddjiid giellalágas čuovvu gielalaš vuoigatvuođat ollašuvvet seamma láhkai go dat galget ollašuvvat gielddas.

59 § Gielalaš vuoigatvuođaid ollašuvvama čuovvun ja raportereren

Gielddaráđđehus ja lávdegottit čuvvot doaibmasuorggisteaset gielalaš vuoigatvuođaid ollašuvvama. Lávdegottit raporterejit jahkásaččat čuovvuma bohtosiin gielddaráđđehussii. Gielddaráđđehus raportere váldostivrii. Gielddaráđđehus addá dárkilut rávvagiid raporteremis.

II oassi Ruhtadoallu ja gohcin

8. Ruhtadoallu

60 § Bušeahttaárvalus ja ekonomiiaplána

Gielddaráđdehus dohkkeha plánenrámaid ja bušeahttaárvalusa ráhkadanrávvagiid.

Doaibmaorgánat ráhkadit iežaset bušeahttaárvalusa.

Váldostivra dohkkeha bušeahttaárvalusas doaibmaorgánii čadni bargoguovdasaš doaimmaid ja ruhtadoalu ulbmiliid sihke daidda dárbbášlaš mearreruđaid ja boahto- árvalusaid sihke gieldakonsearna doaimmaid ja ruhtadoalli ulbmiliid. Mearreruđa ja boahtoárvalusa sáhtta váldit bušeahttaárvalussii brutto- dahje nettomearrásažžan.

61 § Bušeahta ollašuhttin

Hálddahusnjuolggadusa 64 § mielde gielddaráđdehus ja lávdegottit dohkkehit bušehttii vuođđuvvi geavahanplánaid. Geavahanplána sáhtta čohkiidit maiddái soahpamušstivrenmállii laktáseaddji soahpamušain.

Gielddaráđdehus dohkkeha bušeahta ollašuhttinrávvagiid váldostivrra bušeahtta-gieđahallama maŋŋá.

62 § Doaibmama ja ruhtadoalu čuovvun

Doaibmama ja ruhtadoalu ollašuvvamis raporterejuvvo doaibmaorgánaide bušeahta dohkkeheami oktavuođas merrojuvvon láhkai.

63 § Bušeahttaárvalusa čadnivohta

Bušeahtas mearridettiin váldostivra meroštallá, mat leat, váldostivrra dohkkehan čadni doaibmaulbmilat. Váldostivra addá bušeahttaárvalusa čuovvumii guoski mearrádusaid, man láhkai bušeahttaárvalus ja dan vuođustallamat čatnet gieldda eiseválddiid.

Gielddaráđdehus sáhtta mearridit dakkár mávssu máksimis, mii lea gieldda čadni ja man galgá hohpolaččat máksit, vaikke dađe várás ii leat várrejuvvon mearreruhta. Gielddaráđdehus galgá dalánaga dahkat váldostivrii evttohusa mearreruđa mieđiheamis dahje bajideamis.

64 § Bušeahta nuppástusat

Bušeahta nuppástusaid galgá buktit ovdan váldostivrii nu ahte váldostivra geargá gieđahallat nuppástusevttohusaid bušeahttajagi áigge. Bušeahttajagi maŋŋá bušeahta nuppástusaid sáhtta gieđahallat dušše sierradáhpáhusas. Rehketdoalloloahpahusa vuolláičállima maŋŋá váldostivrii ii sáhte šat dahkat bušeahta nuppástusevttohusa.

Mearreruđa nuppástusevttohusas galgá čielggadit maiddái nuppástusa váikkuhusaid doaimma ulbmiliidda ja boahtoárvoštallamiidda. Seamma mearreruđa nuppástusevttohusas galgá čielggadit nuppástusa váikkuhusaid doaimma ulbmiliidda ja boahtoárvoštallamiidda.

Váldostivra mearrida doaibmaorgánaide mearreruđaid ja ulbmiliid nuppástusain, go organisašuvdna nuppástuhttojuvvo bušeahttajagi áigge.

65 § Opmodaga luohpadeapmi ja láigoheapmi

Gieldda opmodaga luohpadeamis ja láigoheamis mearrida gielddaráđđehus váldostivrra dohkkehan vuđđosiid mielde. Gielddaráđđehus sáhtá sirdit iežas doaibmaválddi eará doaibmaorgánaide ja virgehálddašeadjiide.

66 § Sihkkunplána dohkkeheapmi

Váldostivra dohkkeha plánejuvvon sihkkumiid vuđđosiid.

Gielddaráđđehus nanne sihkkunrehkenastima vuodđun smávvaskáhpponrájá.

67 § Ruhtadoaimma dikšun

Gieldda ruhtadoaimma barggut leat máksingearggusvuodá doalaheapmi, máksojohtolaga dikšun, loatnaruhtadeapmi ja ruhtaváriid investeren.

Váldostivra mearrida gieldda ollislaš váriid dikšuma ja investerendoaimma vuodustusain. Váldostivra mearrida loana váldima ja loana addima vuodustusain. Bušeahta dohkkeheami oktavuodas váldostivrra mearrida loatnaaddima ja vieris kapitála nuppástusain.

Gielddaráđđehus mearrida loana váldimis ja loana addimis čuovvumiin váldostivrra dohkkehan vuodđojurdagiid. Gielddaráđđehus sáhtá sirdit loana váldimii ja addimii laktáseaddji doaibmaválddis iežas vuollásaš eiseváldái.

Muđuid gieldda ruhtadoaimmas vástida gielddaráđđehus.

Ruhtadoaimma geavada dikšumis vástida ruhtadoaimmas vástideaddji virgehálddašeadji.

68 § Mávssuin mearrideapmi

Váldostivra mearrida gieldda bálvalusain ja eará bargguin berrojuvvon mávssuid oktasaš vuđđosiin.

Gielddaráđđehus mearrida dárkilabbot mávssuid vuđđosiin ja euromeriin. Gielddaráđđehus sáhtá sirdit doaibmaválddis mávssuid mearrideamis iežas vuloš eiseváldái.

69 § Áššegirjiid addimis berrojuvvon mávssut

Beavdegirjeváldosis, kopiijas dahje eará čáláhusas berrojuvvo máksu guđege siiddus.

Jos dieđu ovdan ohcan gáibida sierradoaibmabijuid, de dieđuohcamis berrojuvvo muhttašuvakeahtes vuodđomáksu, mii ceahkkálastojuvvo ohcama dárbbášan barggu mielde. Kopiijas ja čáláhusas berrojuvvo dalle muhttašuvakeahtes vuodđomávssu lassin siidoguovdasaš máksu.

Gielddaráđđehus mearrida dárkilabbot áššegirjiid addimis berrojuvvon mávssuid vuđđosiin ja euromeriin.

9. Olgguldas gohcin

70 § Olgguldas ja siskkáldas gohcin

Gieldda hálldahusa ja ruhtadoalu gohcin ordnejuvvo dan láhkai, ahte olgguldas ja siskkáldas gohcin ovttaš dahket viiddis gohcinvuogádaga.

Olgguldas gohcin ordnejuvvo nu ahte dat lea sorjjasmeahttun jodihangottis. Olgguldas gohcinis vástidit dárkkistanlávdegoddi ja rehketdoallodárkkisteaddjit.

Siskkáldas gohcin gullá jodíheapmái. Gielddaráđđehus vástida siskkáldas gohcimaordnemis.

71 § Dárkkistanlávdegotti čoahkkimat

Rehketdoallodárkkisteaddjis lea mieldeorrun- ja hállanvuoigatvuohta lávdegotti čoahkkimiin. Rehketdoallodárkkisteaddjis ja lávdegotti mearridan luohtámušolbmui ja virgehálldašeaddjiin lea mieldeorrungeatnegasvuohta lávdegotti čoahkkimis, jos lávdegoddi nu mearrida.

Gielddaráđdehus ii sáhte mearridit iežas ovddasteaddji dárkkistanlávdegotti čoahkkimii.

Dárkkistanlávdegotti mearrádusat dahkkojit almmá virgehálldašeaddji ovdanbuktima haga ságadoalli čilgehusa vuodul. Čoahkkinmeannudeamis čuvvojuvvojit eará muđuid 15 logu mearrádusat.

72 § Dárkkistanlávdegotti barggut ja raportereren

Dan lassin mii giieldalága 121 §:s mearriduvvo, dárkkistanlávdegoddi galgá

- čuovvut rehketdoallodárkkisteaddji dárkkistanplána ollašuvvama sihke muđuige čuovvut rehketdoallodárkkisteaddji bargguid čađaheami ja dahkat dárbbu miel evttohusaid rehketdoallodárkkisteami ovddideapmin
- fuolahit, ahte rehketdoallodárkkisteami várás leat dárbbášlaš resurssat, mat dahket vejolažžan čađahit rehketdoallodárkkisteami nu viidát, go almmolašhálddahusa buorre rehketdoallodárkkistanvuohki gáibida
- dahkat álgagiid ja evttohusaid dárkkistanlávdegotti, rehketdoallodárkkisteaddji ja siskkáldas dárkkisteami bargguid oktiiheiveheamis nu vuogálaččat go vejolaš.
- Árvvoštallama bohtosat raporterejuvvojit jahkásaččat váldostivrii addin láhkai árvvoštallanmuitalusas. Ovdal árvvoštallanmuitalusa gárvvásmearmi dárkkistanlávdegoddi sáhtta addit váldostivrii čielggadusaid, maid geahččá dárbbášlašžan. Dárkkistanlávdegoddi sáhtta raporteret rehketdoallobaji áigge váldostivrii maiddái eará mearkkašatti fuomášemiid birra.

73 § Čatnagasgaskavuoda almmuhusaide laktáseaddji barggut

Dárkkistanlávdegoddi gohcá giieldalága 84 §:s oaivilduvvon čatnagasgaskavuodaide almmuhangeatnegasvuoda čuovvuma ja fuolaha čatnagasgaskavuodaregistera almmolaš dieđuid almmuheamis gieldda neahttasiidduin.

Dárkkistanlávdegoddi lea čatnagasgaskavuodaregistera registtardoalli.

Dárkkistanlávdegoddi galgá bidjat čatnagasgaskavuoda almmuhusaid váldostivrii diehtun oktii jagis.

74 § Rehketdoallodárkkistansearvoša válljen

Rehketdoallodárkkistansearvuš válljejuvvo guhkimustá guđa rehketdoallobaji hálddahusa ja ruhtadoalu dárkkisteami várás.

75 § Rehketdoallodárkkisteaddji barggut

Rehketdoallodárkkisteaddji bargguin mearriduvvo giieldalága 123 §:s.

76 § Dárkkistanlávdegotti addin barggut

Rehketdoallodárkkisteaddji sáhtta váldit dárkkistanlávdegottis bargogohččosiid lávdegotti giedahallanvuloš áššiid vámmaštallamii ja ollašuttimii laktáseaddji bargguid čađaheamis, jos dat eai leat ruossalasvuodas almmolašhálddahusa buriin rehketdoallodárkkistemiin.

77 § Rehketdoallodárkkistanmuitalus ja eará raportereren

Rehketdoallodárkkistanmuitalusas mearriduvvo giieldalága 125 §:s.

Rehketdoallodárkkisteaddji almmuha čielga váilevuođain, maid fuomáša, farggamusat gielddaráđđehussii addon rehketdoallodárkkistanbeavdegirjjiis.

Rehketdoallodárkkistanbeavdegirji addojuvvo diehtun dárkkistanlávdegoddái.

Rehketdoallodárkkisteaddji raportere dárkkistanplána ollašuvvamis ja dárkkistanfuomášumiid birra dan láhkai go dárkkistanlávdegoddi lea mearridan.

10. Siskkáldas gohcin ja riskkaidhálddašeami

78 § Gielddaráđđehusa siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami barggut

Gielddaráđđehus vástida oppalaš siskkáldas gohcima

ja riskkaidhálddašeami ordnemis, sihke

- dohkkeha siskkáldas gehččui ja riskkaidhálddašeapmái guoski rávvagiid ja meannudanvugiid
- gohcá, ahte siskkáldasgeahčču ja riskkaidhálddašeapmi ollašuhthtojuvvo rávvagiid mielde ja boaduslaščat
- addá doaibmačilgehusas dieđuid siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami ordnemis ja deatamos jurddabohtosiin sihke čielggadusa konsearnagohcimis ja mearkkašahti riskkain ja eahpesihkkarvuođa dahkkiin.
- vástida siskkáldas gohcima ordnemis ja oktii heiveheamis dan láhkai ahte gieldda doaimmaid lágalašvuohta ja boadusvuohta sihkkarastojit
- dohkkeha siskkáldas dárkkisteami plána, man vuođul árvvoštallojuvvo riskkaidhálddašan-, gohcin-, jođihan- ja hálddahusproseassaid boadusvuohta
- vástida riskkaidhálddašeami ordnemis dan láhkai, ahte gieldda doaimmaid čielga riskkat fuomášuvvojit ja govviduvvojit, riskka ollašuvvama váikkuhusat, ollašuvvama vuordda ja vejolašvuođat hálddašit riskka árvvoštallojit
- válmmaštallá gielddaráđđehussii siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeapmái guoski oasi doaibmačilgehussii.

78 § Gielddaráđđehusa siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami barggut

Lávdegoddi ja stivra vástidit doaibmasuorggisteaset siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami ordnemis, ollašuhthtima gohcimis ja boadusvuođas sihke raporterejit gielddaráđđehussii siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami ordnemis ja deatamos jurddabohtosiin.

80 § Virgehálddašeaddjiid ja ovdaolbmuid siskkáldas gohcin ja riskkaidhálddašeami

Gielddahoavda sihke doaibmasurggiid ja boadussurggiid njunuš virgehálddašeaddjit vástidit siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami ollašuhthtimis ja boadusvuođas doaibmasuorggisteaset ja boadussuorggisteaset, rávvejit iežaset vuloš doaibmaossodagaid sihke raporterejit gielddaráđđehusa addin rávvagiid mielde.

Doaibmaovttadagaid ovdaolbmot vástidit ovttadaga riskkaid fuomášeamis, árvvoštallamis, riskkaidhálddašeami doaibmabijuid ollašuhthtimis ja doaibmivuođas sihke raporterejit gielddaráđđehusa addin rávvagiid mielde.

Konsearnastivra vástida konsearnaservošiid jođiheamis sihke servošiid siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami ordnema ja boadusvuođa gohcimis.

81 § Siskkáldas dárkkisteami barggut

Siskkáldas dárkkisteapmi árvvoštallá objektiivvalaččat ja sorjjasmeahttumit siskkáldas gohcima, riskkaidhálddašeami ja konsearnagohcima ordnema ja boadusvuođa, raportere árvvoštallama bohtosiin sihke evttoha doaibmabidjoevttohusaid vuogádaga ovddideapmin. Siskkáldas dárkkisteapmi raportere gielddaráđđehussii, siskkáldas gohcima ja riskkaidhálddašeami juhkosii ja gielddahovdii.

Siskkáldas dárkkisteami doaibmama dárkkuhus, barggut ja ovddasvástádusat meroštallojit gielddaráđđehusa dohkkehan siskkáldas dárkkisteami doaibmanrávvagis.

III oassi Váldostivra

11. Váldostivrra doaibma

82 § Váldostivrra doaimma ordnen

Váldostivrra doaibmabaji vuosttas čoahkkima bovde čoahkkái gielddaráđđehusa ságadoalli. Čoahkkima rahpá agi beales boarrásamos báikki alde leahkki váldostivrra áirras, gii jođiha sága, dassážii go váldostivrra ságadoalli ja várreságadoallit leat válljejuvvon.

Ságadoallit válljejuvvojit váldostivrra doaibmabadjái.

Váldostivrras leat 2 várreságadoalli.

Váldostivrra doaimma siskkáldas ordnedeapmái guoski áššiid válmmaštallama jođiha váldostivrra ságadoalli, jos váldostivra ii nuppe láhkai mearrit.

Váldostivrra čoahkkimiid beavdegirjedollin ja váldostivrra čállin doibme váldostivrra mearridan virgehálldašeaddji.

83 § Váldostivrajoavkku čohkken ja váldostivrajoavkku namma

Váldostivrra áirasat sáhttet čohkket váldostivrajoavkkuid váldostivrabarggu várás.

Váldostivrajoavkku čohkkemis, namas ja ságadoallis galgá addit váldostivrra ságadoallái čálalaš almmuhusa. Buot váldostivraáirasat geat servet jovkui galget vuolláičállit almmuhusa.

Váldostivrajoavkun adnojuvvo maidđái okta váldostivraáirras, jos son lea dahkan 2 momeanttas dárkkuhuvvon almmuhusa.

Váldostivra dohkkeha váldostivrajoavkkuid namaid. Namma ii oaččo leat heivetmeahttun. Bellodaga váldostivrajoavkkus earránan váldostivraáirasiid dahkan ođđa váldostivrajoavkku namas ii oaččo šaddat seahkananvárre bellodaga váldostivrajoavkku nammii.

84 § Nuppástusat váldostivrajoavkku čoahkus

Váldostivraáirras galgá almmuhit čálalaččat váldostivrra ságadoallái váldostivrajoavkui searvamis ja das earráneamis. Searvanalmmuhusas galgá leat áššáiigullelaš joavkku čálalaš dohkkeheapmi.

Jos váldostivraáirras lea earuhuvvon váldostivrajoavkkus, váldostivrajoavku galgá almmuhit das čálalaččat váldostivrra ságadoallái.

85 § Čohkkánortnet

Váldostivraáirasat čohkkájit čoahkkimis váldostivrajoavkkuid miel ságadoalli dohkkehan čohkkánortnega mielde.

12. Váldostivrra čoahkkimat

86 § Váldostivrra aitosaščoahkkin

Váldostivra sáhtta gieđahallat ášši aitosaš čoahkkimisttis, mas čoahkkimii oassálastit leat báikki alde čoahkkinbáikkis. Aitosaš čoahkkimis sáhtta geavahit elektrovnnalaš áššehálldašan-dahje jienastanvuogádaga.

87 § Čoahkkinbovdehus

Čoahkkinbovdehusa addá ságadoalli dahje go son lea eastašuvvan, várreságadoalli. Čoahkkinbovdehusas galgá almmuhit čoahkkima áiggi ja báikki sihke gieđahallama vuloš áššiid.

Čoahkkinbovdehusas galgá máinnašit jos oassi čoahkkináššiin gieđahallojuvvo gittačoahkkimis.

Čoahkkinbovdehusa galgá sáddet uhcimustá 7 beaivvi ovdal váldostivrra čoahkkima guđege váldostivraáirasii sihke daidda, geain lea čoahkkimis mieldeorrunvuoigatvuohta dahje - geatnegasvuohta. Seamma áiggis galgá čoahkkimis dieđihuvvot gieldda neahttasiidduin.

Ságadoalli sáhtta vuodustallojuvvon sivas šluhttet čoahkkima.

88 § Áššelistu

Áššelistu, mas leat čoahkkináššit ja evttohusat doaibmaorgána mearrádusaide, sáddejuvvojit čoahkkinbovdehusa oktavuodas, jos dasa eai leat erenoamáš sivat easttan.

Jos áššelisttus, čuvvosiin dahje lassemateriálas leat čiegusin doallama vuloš dieđut, áššegirjái dahkkojuvvo merkejupmi čiegusindoallamis.

Váldostivra mearrida, man galle várreáirasii áššelistu doaimmahuvvo.

89 § Elektrovnnalaš čoahkkinbovdehus

Čoahkkinbovdehus, áššelistu, čuvvosat ja lassemateriála sáhtta sáddet elektrovnnalaččat. Dalle gielddaráđdehus dahje dan nammadan virgehálddašeaddji vástida das, ahte dasa dárbbášlaš tehnikkalaš rusttegit, vuogádagat ja diehtojohtolatoktavuođat leat geavaheamis.

90 § Áššelisttu ja čuvvosiid almmustahttin gieldda neahttasiidduin

Áššelistu almmustuhttojuvvo gieldda neahttasiidduin. Ovdal almmuheami áššelisttus váldojit čiegusin doallama vuloš dieđut sihke persovdnadieđut, maidda ii laktás diehtunaddinintreassa. Erenoamáš sivas neahtas almmustuhttin áššelisttus sáhtta sihkkut ovttaskasčoahkkinášši. Áššelisttu čuvvosat almmustuhttojit gieldda neahttasiidduin guorahallama mielde váldimiin vuhtii gieldda ássiid dieđuoažžunintreassat

91 § Joatkkačoahkkin

Jos čoahkkinbovdehusas máinnašuvvon buot áššit eai šatta čoahkkimis gieđahallot, gieđahalakeahtta báhcán áššiid sáhtta sirdit joatkkačoahkkimii, masa ii dárbbáš addit sierra bovdehusa. Čoahkkimis eret leamašan lahtuide sáddejuvvo elektrovnnalaččat diehtu joatkkačoahkkima áiggis ja báikkis sihke joatkkačoahkkima mearrádusdahkanvuogis.

92 § Várreáirasa bovden

Váldostivraáirras, gii ii beasa čoahkkimii dahje lea easttalaš gieđahallat áššelisttus leahkki ášši, galgá farggamusat almmuhit eastagis dahje easttalašvuođas váldostivrra ságadoallái dahje čállái.

Go lea ožžon váldostivraáirasis dahje muđuid luotehahtti láhkai dieđu eastagis dahje easttalašvuođas, ságadoalli dahje čáli galgá bovden váldostivraáirasa sadjái gieldalága 17 § 1 momeanttas dárkkuhuvvon várreáirasa. Várreáirasat bovejuvvojit čoahkkimii čuovvumiin sin sadjáiboahthinortnega.

93 § Mieldeorrun čoahkkimis

Gielddaráđđehusa ságadoalli ja gielddahoavda galgaba leat mielde váldostivrra čoahkkimis. Sudno eretorrun ii eastte áššiid gieđahallama. Gielddaráđđehusa lahtuin lea mieldeorrunvuoigatvuohta.

Ovddabeal máinnašuvvon olbmoss lea vuoigatvuohta váldit oasi ságastallamii, muhto ii mearrádusa dahkamii, jos son ii leat seammás váldostivrra áirras.

Doaibmasuorgejodiheddjit dahje sin várrelahtut galget leat mielde váldostivrra čoahkkimiin, jos ii nuppe láhkai sohppojuvvo. Sis lea vuoigatvuohta oassálastit ságastallamii.

Nuoraidráđđi sáhtta namahit váldostivrra čoahkkimii iežas ovddasteaddji, sutnje geas lea mieldeorrun- ja hállanvuoigatvuohta. Nuoraidráđi ovddasteaddjis ii liikkáge leat mieldeorrunvuoigatvuohta váldostivrra gittačoahkkimis.

Váldostivra mearrida eará olbmuid mieldeorrun- ja hállanvuoigatvuođas.

94 § Čoahkkima lágalašvuohta ja mearridanváldi

Mielde orru váldostivraáirasat ja várreáirasat gávnnavuvvojit elektrovnalaččat dahje nammačuorvumiin, mii doaimmahuvvo alfabehtaortnegis.

Go lea gávnahan mielde orru áirasiid, ságadoalli gávnaha eastaga almmuhan áirasiid ja mielde orru várreáirasiid sihke leago čoahkin lágalaččat čoahkkái bovejuvvon ja mearridanválddalaš.

Nammačuorvuma maŋŋa boahtti áirras galgá almmuhit iežas dalánaga ságadoallái. Eret vuolgimis gaskan čoahkkima galgá almmuhit ságadoallái.

Go várreáirras oassálastá čoahkkimii ja áššáigullelaš válgalihtu, bellodaga dahje oktasašlisttu áirras boahtá gaskan čoahkkima, de boahtá áirras dalánaga várreáirasa sadjai.

Ságadoalli sáhtta čoahkkima bisttedettiin dahje čoahkinbottu nohkama maŋŋa dárbbu mielde gávnahit ođđasit mieldeorruid.

Jos ságadoalli gávnaha váldostivrra manahan mearridanválddi, de son galgá gaskkalduhttit dahje loahpahit čoahkkima

95 § Čoahkkima jodiheapmi

Ságadoalli bargguin čoahkkima jodiheamis mearriduvvo gielalága 102 §:s.

96 § Ságajodiheami luohpadeapmi várreságadoallái

Ságadoalli sáhtta dárbbu mielde váldostivrra miehtama vuodul luohpadit ságajodiheami čoahkkimis várreságadoallái ja oassálastit dan áiggi čoahkkimii lahttun.

97 § Gaskaboddosaš ságadoalli

Jos sihke ságadoalli ja várreságadoallit leat eret dahje easttalačča man nu áššis, de välljejuvvo čoahkkima dahje ášši gieđahallama várás gaskaboddosaš ságadoalli.

98 § Easttalašvuohta

Ovdal ášši gieđahallama álggaheami easttalaš olmmoš galgá almmuhit easttalašvuođastis ja man vuodul lea easttalaš sihke geassádit ášši gieđahallamis ja vuolgit sajstis eret. Jos ášši gieđahallojuvvo gittačoahkkimis, de easttalaš olmmoš galgá vuolgit eret čoahkkimis.

Ságadoalli galgá dárbbu mielde bidjat čoahkkimii oassálasti easttalašvuoda váldostivrra čoavdima vuollái. Áššeoamasteaddji olmmoš galgá dárbbu mielde addit čilgehusa áššiin, main sáhtta leat mearkkašupmi su easttalašvuoda árvvoštallamis. Go lea addán bivdojuvvon čilgehusa áššáigulleaš olmmoš galgá vuolgit eret sajistis.

Olmmoš, gean easttalašvuoda doaibmaorgána čoavdá, oažžu oassálastit iežas easttalašvuoda guoski ášši gieđahallamii dušše hálldahuslága 29 §:s oaivvilduvvon spiehkastatdilis. Easttalašvuhtii guoski čovdosa galgá vuodustallat beavdegirjái.

99 § Áššiid gieđahallanortnet

Áššit gieđahallojit áššelisttu čuovvu ortnegis, jos váldostivra ii nuppe láhkai mearrit.

Gielddaráđdehusa evttohus lea gieđahallama vuodđun (vuodđoevttohus). Jos ášši lea válmmaštallan dárkkistanlávdegoddi dahje gaskaboddosaš váljagoddi, de dárkkistanlávdegoddi dahje gaskaboddosaš váljagoddi evttohus lea vuodđoevttohus.

Jos gielddaráđdehus, dárkkistanlávdegoddi dahje gaskaboddosaš váljagoddi lea rievddadan áššelisttus leahkki evttohusas ovdal go váldostivra lea dahkan mearrádusa áššis, de rievddaduvvon evttohus lea vuodđoevttohus. Jos evttohus lea šluhttejuvvon ovdal go váldostivra lea dahkan mearrádusa áššis, de ášši galgá geassit eret áššelisttus.

100 § Sáhkavuorut

Go ášši lea ovdanbuktojuvvon, de galgá várret dilálašvuoda háleštit das.

Sáhkavuoru galgá bivdit čielgasit nu, ahte fuomášuvvo dahje doaimmahemiin ságadoallái čálalaš sáhkavuorrobivdaga.

Sáhkavuorut addojit bivdojuvvon ortnegis. Dán ortnegis spiehkastemiin ságadoalli sáhtta addit:

- ášši gieđahallama álggus joavkosáhkavuoru guđege váldostivrajoavkku ovddasteaddjái joavkkuid sturrodaga čuovvu ortnegis
- sáhkavuoru gielddaráđdehusa ságadoallái, gielddahovdii sihke dárkkistanlávdegoddi ja gaskaboddosaš váljagoddi ságadoallái, go gieđahallojuvvo gažaldatvuloš doaibmaorgána válmmaštallan ášši
- replihka- ja guottihansáhkavuoru.
- Ášši gieđahallanortnegii guoski bargoortnetsáhkavuoru galgá addit ovdal earáid

Čoahkkima jođu dorvvasteami várás ságadoallis lea vuoigatvuohta ovttaskas áššis ráddjet váldostivraáirasiid sáhkavuoruid guhkkodaga dan láhkai, ahte joavkosáhkavuorru sáhtta bistit 10 minuhta ja eará sáhkavuorru 5 minuhta.

Čoahkkinbáikkis sáhkavuoru galgá doallat iežas sajis dahje sárdnealádusas.

101 § Mañideapmi ja ášši máhcaheapmi válmmaštallamii

Jos ságastallama áigge dahkkojuvvo guottihuvvon evttohus ášši mañideamis, máhcaheamis válmmaštallama vuollái dahje juoga eará evttohus, man dohkkeheapmi gaskkalduhtášii ášši gieđahallama, de čuovvovaš hállit galget ságadoalli ávžžehusa vuodul ráddjet sáhkavuoruset guoskat dušše dán evttohusa. Jos evttohus dohkkehuvvo ovttafielalaččat dahje jienastemiin, de ságadoalli gaskkalduhtta ášši gieđahallama. Jos evttohus hilgojuvvo, de ášši gieđahallan joatkašuvvá.

Ášši, mii gieđahallojuvvo vuosttas geardde váldostivrras iige áššelistu leat doaimmahuvvon čoahkkinbovdehusa oktavuodas, mañiduvvo čuovvovaš čoahkkimii, jos uhcimustá njealjatoassi báikki alde leahkki váldostivraáirasiin bivdá mañidit ášši. Eará dáhpáhusain ášši mañideamis mearriduvvo eanetlohkomearrádusain.

102 § Evttohusat ja hálešteami loahpaheapmi

Evttohus galgá addojuvvot čálalažžan, jos ságadoalli nu gáibida.

Go buot sáhkavuorut leat geavahuvvon, de ságadoalli loahpaha ságastallama. Ságadoalli čilge ságastallama áigge dahkkojuvvon evttohusaid ja leago evttohus guottihuvvon.

103 § Almmá jienasteami haga šaddi mearrádusa gávnaheapmi

Jos hálešteami áigge eai leat dahkkon guottihuvvon evttohusat, de ságadoalli gávnnaha vuodđoevttohusa váldostivrra mearrádussan.

Jos ságadoalli gávnnaha váldostivrra ovtamielalaččat guottihit čoaikkimis dahkkon evttohusa, de ságadoalli gávnnaha evttohusa váldostivrra mearrádussan.

104 § Jienasteapmái váldin evttohusat

Jienasteapmái váldojit vuodđoevttohus ja guottihuvvon evttohusat. Evttohusa, mii lea dahkkojuvvon molssaevttolažžan dahje manná gieđahallama vuloš ášši olggobeallái, ii goittotge váldojuvvo jienasteapmái.

Jos evttohusa dahkki ii leat báikki alde jienasteami álggediin, de su dahkan evttohus gehččojuvvo leat šluhttejuvvon iige dat váldojuvvo jienasteapmái.

105 § Jienastanvuohki ja jienastanortnet

Jienasteapmi doaimmahuvvo nammačuorvumiin dahje váldostivrra mearridan eará vugiin. Jienasteapmi doaimmahuvvo rahpasit.

Jos jienasteapmái váldin evttohusat leat eanet go guokte, de ságadoalli evttoha váldostivrra dohkkeheapmái jienastanortnega. Jienastanortnet mearrašuvvá čuovvovaš vuodđojurdagiid mielde:

Vuos váldojuvvo jienasteapmái guokte eanemus vuodđoevttohusa ektui spiehkaseaddji evttohusa. Vuoitán evttohus biddjo evttohusain, mat leat vel, eanemus vuodđoevttohusa ektui spiehkaseaddji evttohusa vuostá. Ná jotkojuvvo, dassái go fidnejuvvo loahpalaš vuosteevttohus vuodđoevttohussii. Goittotge jos jienasteapmái galgá váldit vuodđoevttohusa ollásit hilguma dárkkuheaddji evttohus, de dat galgá biddjot manjmužžan jienasteami vuollái eará evttohusain vuoitán evttohusa vuostá.

Jos ášši guoská mearreruđa miediheami, de váldojuvvo vuos jienasteapmái meari beales stuorámus evttohusa dohkkeheapmi dahje hilgun ja ná jotkojuvvo evttohusaid sturrodaga čuovvu ortnegis, dassái go muhtun evttohus dohkkehuvo, man manjá unnimus evttohusain ii šat jienastuvvo.

Jos evttohusa dohkkeheapmi dahje hilgun lea sorjjasmeahttun eará evttohusain, de dan dohkkeheamis dahje hilgumis galgá jienastit sierra.

106 § Jienasteami bohtosa gávnaheapmi

Ságadoalli gávnnaha jienasteami vuodul šaddi mearrádusa.

Jos mearrádusa dahkamii dárbbášuvvo lága mielde mearreeanetlogu guottiheapmi dahje ovtamielalašvuolta, de ságadoalli galgá almmuhit das ovdal jienasteami doaimmaheami ja váldit dan vuhtii jienasteami bohtosa gávnnahettiin.

107 § Doaibmabidjoálgga

Go lea dahkan giedahallama vuloš áššis mearrádusa, váldostivra sáhtá dohkkehit giedahallon áššái laktáseaddji doaibmabidjoálgaga. Doaibmabidjoálgga čujuhuvvo gielddaráđđehussii. Dat ii oaččo leat ruossalasvuodas váldostivrra mearrádusain iige oaččo nuppástuhttit dahje viiddidit mearrádusa.

108 § Beavdegirjji ráhkadeapmi ja dárkkisteapmi

Váldostivrra beavdegirjái heivehuvvo dat, mii beavdegirjji ráhkadeamis mearriduvvo 148 §:s.

Váldostivra vállje juohke čoahkkimis guokte áirasa dárkkistit čoahkkimis ráhkaduvvon beavdegirjji dan buohta go beavdegirji ii dárkkistuvvo čoahkkimis.

109 § Mearrádusaid diehtunaddin gieldda olbmuide

Váldostivrra beavdegirji oktan dasa laktojuvvon váiddačujuhusain dollojuvvo dárkkisteami manjá albmosis gieldda neahttasiidduin dan láhkai go gielдалága 140 §:s mearriduvvo.

13. Eanetlohkoválga ja gorálaš válga

110 § Válggaide guoski dábálaš mearrádusat

Várrelahtut válljejuvvojit seamma válggas go fásta lahtut. Jos várrelahtut leat persovdnaguovdasaččat, de fásta ja guhtege iežas várrelahtu dahkan evttohaspárat galget dohkkehuvvot ovdal válgga.

Eanetlohkoválga doaimmahuvvo gittalihpuiguin, jos oktage dan gáibida. Gorálaš válga doaimmahuvvo álo gitta lihpuiguin. Gittalihppojienasteamis jienasteaddji galgá máhcastit jienastanlihpo dan láhkai, ahte dan sisdoallu ii leat oidnosis.

Jienastanlihpus eai oaččo leat áššehis merkemat. Jienastanlihpot addojit váldostivrra ságadoallái ságadoalli mearridan ortnegis.

Jienastanlihpot sihke vuorbádeamis geavahuvvon lihpot galget seailuhuvvot válgamearrádusa lágafámolašvuoda rádjai. Jos válga lea doaimmahuvvon gittalihpuiguin, de lihpot galget seailuhuvvot gitta konfeluhta siste.

111 § Eanetlohkoválga

Eanetlohkoválggas jiena sáhtá addit geasa beare válgagelbbolaš evttohassii dahje evttohaspárrii. Jos válljemis leat eanet go okta, de doaibmaorgána lahtus lea geavaheamis seamma galle jiena go leat válljenláhkai olbmot dahje evttohaspárat. Ovtta evttohassii dahje evttohaspárrii sáhtá addit dušše ovtta jiena ja buot jienaid ii leat bággu geavahit.

Go eanetlohkoválga doaimmahuvvo gittalihpuiguin, de čoahkkima beavdegirje- dárkkisteaddjit doibmejít seammás jienaidrehkenastin ja veahkehit muđuige válgadoaimmahusas, jos váldostivra ii nuppe láhkai mearrit.

112 § Váldostivrra válgalávdegoddi

Váldostivra vállje doaibmabadjásis gorálaš válggaid doaimmaheami várás válgalávdegotti. Lávdegottis leat 5 lahtu ja sis guđesge iežas várrelahttu.

Váldostivra vállje lahttun válljejuvvon olbmuiin lávdegotti ságadoalli ja várreságadoalli.

Lávdegotti čállin doaibmá váldostivrra beavdegirjedualli, jos váldostivra ii nuppe láhkai mearrit.

113 § Evttohaslisttáid ráhkadeapmi

Áššelisttus ožžot leat eanemustá nu galli evttohasa dahje evttohaspáranamma go válggas leat válljema vuloš lahtut ja várrelahtut.

Evttohaslisttá bajilčállagis galgá máinnašit, man válggas dat geavahuvvo. Uhcimustá guokte váldostivraáirasa galget vuolláičállit evttohaslisttá. Vuosttas vuolláičállit doaibmá listtá áššeolmmožin, addá listtá váldostivrra ságadoallái ja lea vuoigadahtton dahkat dasa 115 §:s dárkkuhuvvon vuigemiid.

114 § Evttohaslisttáid guođđin ja válgadoaimmaha nammačuorvun

Váldostivra mearrida áiggi, goas evttohaslisttát galget mañimuštá addot váldostivrra ságadoallái sihke goas válgadoaimmaha nammačuorvun álggahuvvo.

115 § Evttohaslisttáid dárkkisteapmi ja vuigen

Go evttohaslisttáid addima mearreáigi lea nohkan, de váldostivrra ságadoalli addá evttohaslisttáid válgalávdegoddái, mii dárkkista, leatgo dat áššáigulleaččat ráhkaduvvon. Jos listtás gávnnavuvvojit feaillat, de addojuvvo áššeolbmui dilálašvuohta divvut feaillaid válgalávdegotti addin mearreáiggi siste.

Jos seamma olmmoš lea evttohaslisttá divvuma mañnjáge evttohasan eanet go ovttastastá, de válgalávdegoddi galgá, jos vejolaš, dihtoštallat evttohasas, man listái su namma guođđojuvvo.

116 § Evttohaslisttáid ovttastahttin

Go evttohaslisttáid vuigemiid várte várrejuvvon mearreáigi nohká, de válgalávdegoddi ráhkada dohkkehuvvon evttohaslisttáid ovttastahttima, masa merkejuvvo juohke evttohaslistái ortnetnummir.

Ovdal válgadoaimmaha nammačuorvuma álgima evttohaslisttáid ovttastahttin addojuvvo váldostivrra áirasiidda diehtun ja lohkkovuvvo jitnosit váldostivrii.

117 § Gorálaš válgga doaimmaheapmi

Jienastanlihppui merkejuvvo dan evttohaslisttá nummir, masa jietna addojuvvo. Váldostivraáiraset addet nammačuorvuma mearriduvvon ortnegis váldostivrra ságadoallái jienastanlihposet.

118 § Gorálaš válgga bohtosa gávnaheapmi

Váldostivrra ságadoalli addá jienastanlihpuid válgalávdegoddái, gii dutká daid gelbbolašvuođa sihke rehkenastá ja almmuha válgga bohtosa čuovvumiin heivvolaš osiid, mii gieldiválggain mearriduvvo.

Válgalávdegoddi addá válgga bohtosis čálalaš almmuhusa váldostivrra ságadoallái, gii gávnnahe válgga bohtosa váldostivrii.

14. Váldostivraáirasa álgga- ja jearranvuoigatvuohta

119 § Váldostivraáirasiid álgagat

Čoahkkinbovdehusas máinnašuvvon áššiid gieđahallama mañnjá váldostivrajoavkkus ja váldostivraáirasis lea vuoigatvuohta dahkat čálalaš álgagiid gieldda doaibmamii ja hálddahussii guoski áššiin. Álgga addojuvvo ságadoallái.

Álgaga galgá dan eanet gieđahalakeahhtá sáddet gielddaráđđehussii válmmaštallama vuollái. Váldostivra sáhtá mearridit, ahte álgagis dárkkuhuvvon ášši válmmaštallamis gevvjuvvo sáttaságastallan.

Gielddaráđdehus galgá jahkásaččat njukčamánu loahpa rádjai buktit ovdan váldostivrii logahallama váldostivraáirasiid dahkan ja gielddaráđdehussii sáddejuvvon álgagiin, maid váldostivra ii ovddit jagi loahpa rádjai leat loahpalaččat gieđahallan. Seammás galgá almmuhit, maid doaibmabijuide daid geažil lea álgojuvvon. Váldostivra sáhtá gávnnaht, mat álgagiin leat gieđahallojuvvon lohppii.

120 § Gielddaráđdehussii čujuhan láhkai gažaldat

Uhcimustá njealjatoassi váldostivraáirasiin sáhtá dahkat gielddaráđdehussii čálalaš gažaldaga gieldda doaibmamis ja hálldahusas.

Gielddaráđdehus galgá vástidit gažaldahkii mañimustá váldostivrra čoahkkimis, mii vuosttasin dollojuvvo viđa mánotbaji geažes gažaldaga dahkamis.

Jos gažaldaga gieđahaladettiin dahkkojuvvo guottihuvvon evttohus gaskaboddosaš váljagotti ásaheamis čielggadit gažaldagas oaivvilduvvon ášši, de váldostivra galgá mearridit, ásaheavvogo gaskaboddosaš váljagoddi. Eará mearrádusa ii áššis oaččo dahkat.

121 § Gažahandiibmu

Váldostivraáirasis lea vuoigatvuohta buktit ovdan gielddaráđdehussii gažahandiimmus vástideami vuollái oanehis eanemustá 5 minuhta guhkkosaš gažaldagaid gieldda hálldahussii ja ekonomiijai guoski áššiin. Gažahandiibmu ordnejuvvo ovdal váldostivrra čoahkkima, jos váldostivra ii nuppe láhkai mearrit. Gažahandiibmu lea almmolaš.

Váldostivrra ságadoalli doaibmá ságadoallin gažahandiimmus. Gielddaráđdehusa ságadoalli dahje su mearridan olmmoš vástida gažaldagaide. Gažaldagaide vástiduvvo boahtinortnegis, jos ságadoalli ii nuppe láhkai mearrit. Vástádusa oažžuma mañná gažaldaga ovdanbuktis lea vuoigatvuohta dahkat guokte áššái laktáseaddji oanehis lassegažaldaga. Gažaldagaid geažil ii gevvjuvvo hálešteapmi.

Gažaldaga galgá doaimmahit čálalaččat mañimustá 10 beaivvi ovdal váldostivrra čoahkkima. Mañná doaimmahuvvon gažaldagat sihke gažaldagat, maidda ii gažahandiimmus geargga vástidit, sirdašuvvet čuovvovaš gažahandiibmui.

IV Oassi Mearrádusdahkan- ja hálldahusmeannudeapmi

15. Čoahkkinmeannudeapmi

122 § Mearrádusaid heiveheapmi

Dán logu mearrádusat čuvvojit váldostivrra lohku viiddekeahhtá gieldda doaibmaorgánaid čoahkkimiin sihke heivvolaš ošiid doaimmahus- ja dárkkistan- olbmuid čoahkkimiin. Logu mearrádusat čuvvojit nuppisadjásažžan stivrenrávvaga eará loguid ektui, jos ii sierra leat nuppe láhkai mearriduvvon.

123 § Doaibmaorgánaid mearrádusdahkanvuogit

Váldostivra sáhtá gieđahallat ášši aitosá čoahkkimisttis, mas čoahkkimii oassálastit leat báikki alde čoahkkinbáikkis. Aitosá čoahkkimis sáhtá geavahit elektrovnnalaš áššehálldašan-dahje jienastanvuogádaga.

Molssaevttolaččat čoahkkima sáhtá doallat elektrovnnalaš doaibmanbirrasis, masa oassálastojuvvo elektrovnnalaš oktavuodain (elektrovnnalaš čoahkkin). Čoahkkin sáhtá leat maid ng. hybridačoahkkin, mas oassi oasseváldiin leat báikki alde ja oassi oassálastá elektrovnnalaš oktavuoda bokte.

Doaibmaorgána sáhtá maiddái dahkat mearrádusaid gokčojuvvon elektrovnnalaš mearrádusdahkanmeannudeamis ovdal čoahkkima (elektrovnnalaš mearrádus-dahkanmeannudeapmi).

Gielddaráđdehus dahje dan nammadan virgehálldašeaddji vástida, ahte elektrovnnalaš čoahkkimiidda ja elektrovnnalaš mearrádusdahkanmeannudeapmái dárbbášlaš tehnikkalaš rusttegat, vuogádagat ja diehtojohtolatoktavuođat leat áiggi dásis ja diehtodorvvolačča dan láhkai go lágain gáibiduvvo.

124 § Elektrovnnalaš čoahkkinbovdehus

Doaibmaorgána sáhtá doallat čoahkkima elektrovnnalaččat.

Gitta elektrovnnalaš čoahkkimii sáhtá oassálastit dušše dakkár sajis, gos čiegusin doallama vuloš dieđuid ja čoahkkimis gevojuvvon háleštemiid eai olggobeale olbmot beasa gullat dahje oaidnit.

125 § Elektrovnnalaš mearrádusdahkanmeannudeapmi

Doaibmaorgána sáhtá mearridit áššiid elektrovnnalaš mearrádusdahkan- meannudeamis gieldalága 100 § mielde. Mearrádusdahkanmeannudeami sáhtá geavahit buot doaibmaorgána mearridanváldái gullevaš áššiide.

126 § Čoahkkináigi ja -báiki

Doaibmaorgána mearrida čoahkkimiiddis áiggi ja báiki.

Čoahkkin dollojuvvo maiddái dalle, goas ságadoalli geahččá čoahkkima dárbbášlažžan dahje eanetlohku doaibmaorgána lahtuin dahká ságadoallái evttohusa čoahkkima doallamis iežaset almmuhan ášši gieđahallama várás. Dalle ságadoalli mearri čoahkkinbáiki.

Ságadoalli sáhtá vuodustallojuvvon sivas šluhttet čoahkkima.

127 § Čoahkkinbovdehus

Čoahkkinbovdehusa addá ságadoalli dahje go son lea eastašuvvan, várreságadoalli.

Čoahkkinbovdehusas galgá almmuhit čoahkkima áiggi ja báikki sihke gieđahallama vuloš áššiid. Čoahkkinbovdehusas galgá máinnašit, mii doaibmaorgána mearrádusdahkanvuohki čuvvojuvvo guđege ášši buohta. Jos ášši gieđahallojuvvo elektrovnnalaš mearrádusdahkanmeannudeamis, de galgá bovdehusas buktit ovdan, man rádjai ášši galgá gieđahallat elektrovnnalaččat.

Áššelistu, mas leat čoahkkináššit ja evttohusat doaibmaorgána mearrádusaide, sáddejuvvojit čoahkkinbovdehusa oktavuođas, jos dasa eai leat erenomáš sivat easttan. Jos áššelisttus, čuvvosiin dahje lassemateriálas leat čiegus dieđut, áššegirjái dahkkojuvvo merkejupmi čiegusindoallamis.

Čoahkkinbovdehus sáddejuvvo lahtuide ja earáide, geain lea mieldeorrunvuoigatvuohta dahje -geatnegasvuohta, doaibmaorgána mearridan láhkai.

128 § Elektrovnnalaš čoahkkinbovdehus

Čoahkkinbovdehus, áššelistu, čuvvosat ja lassemateriála sáhtta sáddet elektrovnnalaččat. Dalle gielddaráđdehus dahje dan nammadan virgehálddašeaddji vástida das, ahte dasa dárbblaš teknihkalaš rusttegit, vuogádagat ja diehtjohtolatoktavuođat leat geavaheamis.

129 § Áššelisttu ja čuvvosiid almmustahttin gieldda neahttasiidduin

Áššelistu almmustuhttojuvvo gieldda neahttasiidduin. Ovdal almmuheami áššelisttus váldojit čiegus dieđut sihke persovdnadieđut, maidda ii laktás diehtunaddinintreassa. Neahtas almmustahttin áššelisttus sáhtta váldit eret ovttaskas čoahkkináššiid, maidda ii laktás erenomáš diehtunaddinintreassa dahje jos erenomáš sivas ášši válmmaštallan ii almmustuhttojuvvo ovdal mearrádusdakhama. Áššelisttu čuvvosat almmustuhttojit gieldda neahttasiidduin guorahallama mielde váldimiin vuhtii gieldda ássiid dieđuoazžunintreassat

130 § Joatkkačoahkkin

Jos čoahkkinbovdehusas máinnašuvvon buot áššit eai šatta čoahkkimis gieđahallot, gieđahalakeahtta báhcán áššiid sáhtta sirdit joatkkačoahkkimii, masa ii dárbbáš addit sierra bovdehusa. Čoahkkimis eret leamašan lahtuide sáddejuvvo elektrovnnalaččat diehtu joatkkačoahkkima áiggi ja báikkis sihke joatkkačoahkkima mearrádusdahkanvuogis.

131 § Várrelahtu bovden

Doaibmaorgána lahttu galgá bovdet várrelahtu iežas sadjái, jos son ii beasa čoahkkimii. Go lahttu lea easttalaš man nu čoahkkináššis dahje eastaga geažil ii sáhte oassálastit muhtun ášši gieđahallamii, de son sáhtta bovdet várrelahtu ovttaskas ášši gieđahallamii.

Maiddá ságadoalli, áššemeannudeaddji dahje doaibmaorgána čáli sáhttet doaimmahit bovdehusa várrelahtui.

132 § Mieldeorrun čoahkkimis

Doaibmaorgána lahtuid ja áššemeannudeaddji lassin doaibmaorgána čoahkkimis lea mieldeorrun- ja hállanvuoigatvuohta

- váldostivrra ságadoallis ja várreságadoallis gielddaráđdehusa čoahkkimis gielдалága 18.2 § mielde
- gielddaráđdehusa ságadoallis ja gielddahoavddas eará doaibmaorgánaid čoahkkimiin, ii liikkáge dárkkistanlávdegotti iige váldostivrra gaskaboddosaš váljagotti čoahkkimiin iige válgalágas ásahuvvon válgadoaibmaorgánaid čoahkkimiin.

Váldostivra mearrida eará olbmuid mieldeorrun- ja hállanvuoigatvuođas.

Doaibmaorgána sáhtá mearridit áššedovdi gullamis ovttaskas áššis. Áššedovdi sáhtá leat mielde čoahkkimis áššis geavvan hálešteami nohkama rádjai.

133 § Gielddaráđdehusa ovddasteaddji eará doaibmaorgánain

Gielddaráđdehus sáhtá 2 momeanttas albmanuvvi ráddjemiiguin mearridit eará doaibmaorgánaide iežas ovddasteaddji, geas lea mieldeorrun- ja hállanvuoigatvuohta doaibmaorgána čoahkkimis. Ovddasteaddjin sáhtá mearridit maidái gielddaráđdehusa várrelahtu dahje gielddahoavdda.

Gielddaráđdehus ii sáhte mearridit iežas ovddasteaddji dárkkistanlávdegoddái, váldostivrra gaskaboddosaš váljagoddái iige válgalágas ásahuvvon válgadoaibmaorgánaide.

134 § Čoahkkima almmolašvuohta

Čoahkkima almmolašvuođas ásahuvvo gieldalága 101 §:s.

Jos doaibmaorgána mearrida doallat almmolaš elektrovnnalaš čoahkkima, de guldaleaddjiide galgá ordnet vejolašvuođa čuovvut čoahkkima internehta bokte sihke čoahkkinbovdehusas máinnašuvvon sajis.

135 § Čoahkkima lágalašvuohta ja mearridanváldi

Go lea rahpan čoahkkima, ságadoalli gávnnahe geat leat báikki alde sihke leago čoahkkin lágalaččat čoahkkái bovdejuvvon ja mearridanválddalaš.

136 § Gaskaboddosaš ságadoalli

Jos sihke ságadoalli ja várreságadoalli leaba eret dahje easttalačča man nu áššis, válljejuvvo čoahkkima dahje ášši gieđahallama várte gaskaboddosaš ságadoalli.

137 § Čoahkkima jodiheapmi ja sáhkavuorut

Ságadoalli bargguin čoahkkima jodiheamis ja doaibmaorgána lahtuid sáhkavuoruin ásahuvvo gieldalága 102 §:s.

Áššit gieđahallojit áššelisttu čuovvu ortnegis, jos váldostivra ii nuppe láhkai mearrit.

138 § Čoahkkinbovdehusas máinnaškeahkes ášši gieđahallan

Doaibmaorgána sáhtá áššegieđahalli evttohusas dahje lahtu evttohusas, mii lea guottihuvvon, váldit eanetlohkomearrádusain gieđahallamii ášši mii ii leat máinnašuvvon čoahkkinbovdehusas.

Jos áššemeannudeaddji evttohus lea ášši máhcaheapmi válmmaštallama vuollái, de doaibmaorgána sáhtá čoavdit ášši mearrádusainis dušše vuođustallojuvvon sivas.

139 § Áššegieđahallit

Gielddaráđdehusa áššemeannudeaddjis mearriduvvo 3 §:s.

Áššemeannudeaddjis mearriduvvo doaibmaorgána mearrádusain. Jos doaibmaorgánas leat eanet go okta áššemeannudeaddji, de doaibmaorgána mearrida, man láhkai ovdanbuktinvástu juohkása áššemeannudeaddjiid gaskka.

Go áššemeannudeaddji lea eret dahje easttalaš, su sadjásažžan mearriduvvon doibme áššemeannudeaddjin.

Ovdanbuktimis dárkkistanlávdegottis mearriduvvo stivrenrávvagis nuppi sajis.

140 § Ovdanbuktin

Áššiin mearriduvvo doaibmaorgána čoahkkimis virgehálddašeaddji ovdanbuktima vuodul. Válgalágas ásahuvvon válgadoaibmaorgánain áššiin mearriduvvo goittotge ságadoalli čilgehusa vuodul.

Ovdanbukti vástida iežas ovdanbuktin čoahkkináššiid áššáigullelaš válmmaštallamis ja lea geatnegas dahkat doaibmaorgánii mearrádusevttohusa.

Áššemeannudeaddji evttohus lea gieđahallama vuodđun (vuodđoevttohus). Jos áššemeannudeaddji lea hálesteami áigge rievdadan iežas evttohusa, mii lea áššelisttus, de rievdaduvvon evttohus lea vuodđoevttohus.

Jos áššemeannudeaddji evttoha ášši sihkkut eret áššelisttus, de ášši sihkkjuvvo, jos doaibmaorgána ii nuppe láhkai mearrit.

Doaibmaorgána sáhtta erenomáš sivas mearridit, ahte ášši gieđahallojuvvo ságadoalli čilgehusa vuodul almmá virgehálddašeaddji ovdanbuktima haga. Doaibmaorgána sáhtta dalle mearridit, ahte ságadoalli evttohus lea gieđahallama vuodđun iige dárbbas guottiheami.

141 § Easttalašvuohta

Ovdal ášši gieđahallama álggaheami galgá easttalaš olmmoš almmuhit easttalašvuođastis ja man geažil lea easttalaš sihke geassádit ášši gieđahallamis ja vuolgit čoahkkimis.

Ságadoalli galgá dárbbu mielde bidjat čoahkkimii oassálasti easttalašvuođa doaibmaorgána čoavdima vuollái. Áššeomasteaddji olmmoš galgá dárbbu mielde addit čilgehusa áššiin, main sáhtta leat mearkkašupmi su easttalašvuođa árvvoštallamis. Go lea addán bivdojuvvon čilgehusa áššáigullelaš galgá vuolgit čoahkkimis.

Olmmoš, gean easttalašvuođa doaibmaorgána čoavdá, oažžu oassálastit iežas easttalašvuođa guoski ášši gieđahallamii dušše hálldahuslága 29 §:s oaivilduvvon spiehkastatdilis.

Easttalašvuhtii guoski čovdosa galgá vuodustallat beavdegirjái.

142 § Maŋideapmi ja ášši máhcaheapmi válmmaštallamii

Jos ságastallama áigge dahkkojuvvo guottihuvvon evttohus ášši maŋideamis, máhcaheamis válmmaštallama vuollái dahje juoga eará evttohus, man dohkkeheapmi gaskkalduhtášii ášši gieđahallama, de čuovvovaš hálit galget ságadoalli ávžžuhusa vuodul ráddjet sáhkavuoruset guoskat dušše dán evttohusa. Jos evttohus dohkkehuvvo ovtamielalaččat dahje jienasteamiin, de ságadoalli gaskkalduhtta ášši gieđahallama. Jos evttohus hilgojuvvo, de ášši gieđahallan joatkašuvvá.

143 § Evttohusat ja ságastallama loahpaheapmi

Evttohus galgá addojuvvot čálalažžan, jos ságadoalli nu gáibida.

Go buot sáhkavuorut leat geavahuvvon, de ságadoalli loahpaha ságastallama. Ságadoalli čilge ságastallama áigge dahkkojuvvon evttohusaid ja leago evttohus guottihuvvon.

144 § Jienasteami haga šaddi mearrádusa gávnnahheapmi

Jos ságastallama áigge eai leat dahkkojuvvon guottihuvvon evttohusat, de ságadoalli gávnnaha vuodđoevttohusa doaibmaorgána mearrádussan.

Jos ságadoalli gávnnaha, ahte doaibmaorgána ovtamielalaččat guottiha čoahkkimis dahkon evttohusa, de ságadoalli gávnnaha evttohusa doaibmaorgána mearrádussan.

145 § Jienasteapmái váldin evttohusat

Jienasteapmái váldojit vuodđoevttohus ja guottihuvvon evttohusat. Evttohusa, mii lea dahkkojuvvon molssaevttolašžan dahje manná giedahallama vuloš ášši olggobeallái, ii goittotge váldojuvvo jienasteapmái.

Jos evttohusa dahkki ii leat báikki alde jienasteami álggediin, de su dahkan evttohus gehččojuvvo leat šluhttejuvvon iige dat váldojuvvo jienasteapmái.

146 § Jienasteapmi ja váлга

Jienasteapmái heivehuvvon eará osiid, mii 12 logus mearriduvvo jienastanmeannudeamis váldostivrras. Válgga doaimmaheapmái guoski mearrádusat leat 13 logus.

147 § Beavdegirjji ráhkadeapmi ja dárkkisteapmi

Stivrenrávaga 150 § mielde beavdegirjji doallamis ja sisdoalus vástida doaibmaorgána ságadoalli. Jos ságadoalli ja beavdegirjedoalli leat sierra miela čoahkkima jođus, de beavdegirji ráhkaduvvo ságadoalli oainnu mielde.

Beavdegirjji vuolláičállá ságadoalli ja beavdegirječállli dárkkista dan.

Beavdegirji dárkkistuvvo doaibmaorgána mearridan vugiin.

Beavdegirjji sáhhtá vuolláičállit ja dárkkistit maid elektrovnnalaččat.

Doaibmaorgána beavdegirjái merkejuvvo ain juo:

Ortniidandiehtun

- doaibmaorgána namma
- merkejupmi geavahuvvon mearrádusdahkanvugiin (fásta čoahkkin, elektrovnnalaš čoahkkin, spesifiserejuvvojit mearrádusat, mat leat dahkkojuvvon elektrovnnalaš mearrádusdahkanmeannudeamis)
- čoahkkima álgín- ja nohkanáigi sihke čoahkkima gaskkalduhttimat
- čoahkkinbáiki
- geat ledje báikki alde ja geat eret ja man namas guhtege lea leamaš mielde
- Čoahkkima lágalašvuohta ja mearridanváldi

Áššegiedahallandiehtun

- áššebajilčála
- čilgehus áššis
- áššegiedahalli mearrádusevttohus
- easttalašvuohta ja vuodustusat
- dahkkojuvvon evttohusat ja leago dat guottihuvvon
- jienasteami: jienastanvuohki, jienastanortnet, jienastanevttohus sihke jienasteami boadus dan láhkai, ahte guđege lahtu bealiváldin albmanuvvá beavdegirjjiis
- válggat: válgavuohki ja válgga boadus
- áššis dahkkon mearrádus
- sierraoaivil.

Eará diehtun

- čiegusindoallanmerkemat
- ságadoalli vuolláičálus
- beavdegirjedoalli nannen
- merkejupmi beavdegirjji dárkkisteamis

- merkejupmi albmosis doallamis almmolaš diehtofierpmis, jos beavdegirji lea leamaš albmosis.

Beavdegirjái laktojuvvojit mearrádusaide guoski vuigengáibádusrávvagat ja váiddačujuhusat sihke nuppástusohcangildosat.

Doaibmaorgána beavdegirjji sisdollui guoski mearrádusat čuvvojit heivvolaš osiin virgehálddašeaddji ja luohttámušolbmo dahkan mearrádusain.

Gielddaráđdehus addá dárbbu mielde dárkilut rávvagiid beavdegirjji ráhkadeamis.

148 § Mearrádusaid diehtunaddin gieldda olbmuide

Stivrenrávva 151 § mielde gielddaráđdehusa beavdegirji dasa laktáseaddji vuigengáibádusrávvagiiguin dahje váidalančujuhusaiguin dollojuvvo dárkkisteami manjel oaidninláhka gieldda neahttasiidduin nu mo Gieldalága 140 §:s dárkileappot mearriduvvo.

Eará eiseválddi beavdegirji addojuvvo vástideaddji láhkai diehtun gieldda lahtuide, jos áššáigulleaš eiseváldi geahččá dan dárbbaslažžan.

Gielddaráđdehus addá rávvagiid čiegusindoallan- ja diehtosuodjegeatnegasvuođaid vuhtii váldimis attedettiin mearrádusaid diehtun almmolaš diehtofierpmis. Lávdegoddi sáhtá addit dárkilut rávvagiid doaibmasuorggistis.

149 § Mávssut luohttámušdoaimma dikšumis

Luohttámušolbmuid čoahkkin- ja eará mávssuin mearriduvvo váldostivrra dohkkehan bálkánjuolggadusas, man heiveheamis gielddaráđdehus mearrida.

16. Eará mearrádusat

150 § Álggavuoigatvuohta

Gieldda ássis sihke gielddas doaibmi servošis ja vuođđudusas lea vuoigatvuohta dahkat álgagiid gieldda doaibmamii guoski áššiin. Bálvalusa geavaheaddjis lea vuoigatvuohta dahkat álgagiid iežas bálvalussii guoski áššis.

Álgaga galgá dahkat čálalaččat dahje elektrovnnalaš áššegirjjiin. Álgagis galgá boahtit ovdan, masa ášši guoská sihke álgaga dahkki namma, ruovttugielda ja oktavuodadieđut.

151 § Álgaga gieđahallan

Álgaga gieđahallá dat gieldda eiseváldi, geas lea doaibmaváldi dahkat mearrádusaid álgagis dárkkuhuvvon áššis. Jos doaibmaválddálaš eiseváldi lea doaibmaorgána, de álgagiin ja álgagiid vuođul čađahuvvon doaibmabijuin galgá addit doaibmaorgánii dieđu manjelabbos mearriduvvon láhkai.

Gielddaráđdehus galgá jahkásaččat njukčamánu loahpa rádjai buktit váldostivrii logahallama dan doaibmaváldái gulleaš álgagiin ja daid vuođul čađahuvvon doaibmabijuin. Váldostivra sáhtá seammás mearridit, mat álgagiin leat lohppii gieđahallojuvvon.

Eará doaibmaorgána earet váldostivrran doaibmaváldái gulleaš álgagiin galgá addit dieđu doaibmaorgánii dan láhkaid go dat leat mearridan. Doaibmaorgána sáhtá seammás mearridit, mat álgagiin leat lohppii gieđahallojuvvon.

Jos álgaga dahkkin leat uhcimustá guokte proseantta gieldda ássiin, de álgaga galgá guđa mánotbaji siste álggaheamis váldit doaibmaválddálaš eiseválddi gieđahallama vuollái.

152 § Álgaga dahkkái addin dieđut

Álgaga dahkkái galgá almmuhit mánotbaji siste álgaga boahtimis, man eiseválddis álgga giedáhallowu, árvaluvvon giedáhallanáigi sihke geas fidne lassedieđuid álgaga giedáhallamis.

Dan maŋŋá go álgga lea giedáhallon lohppii, álgaga dahkkái galgá almmuhit, leago álgga dolvon doaibmabijuide.

154 § Áššegirjiid vuolláičállin

Váldostivrra ja gielddaráđdehusa mearrádussii vuodđuduvvi soahpamuša ja čatnaseami vuolláičállá gielddahoavda.

Váldostivrra ja gielddaráđdehusa doaimmahusgirji ja čállosa vuolláičállá gielddahoavda.

Eará doaibmaorgána mearrádussii vuodđuduvvi soahpamuša ja čatnaseami vuolláičállá doaibmaorgána áššemeannudeaddji.

Eará doaibmaorgána doaimmahusgirji ja čállosa vuolláičállá doaibmaorgána áššemeannudeaddji.

Doaibmaorgána beavdegirjeváldosa vuolláičállá beavdegirjedoalli dahje doaibmaorgána mearridan eará olmmoš.

Doaibmaorgána áššegirjiin addin váldosiid ja kopijaid duođašta riektagin beavdegirjedoalli dahje doaibmaorgána mearridan eará olmmoš.

Virgehálddašeddji vuolláičállá mearrádusaid, soahpamušaid, čatnasemiid ja eará áššegirjiid áššiin, maid ieš lea mearridan.

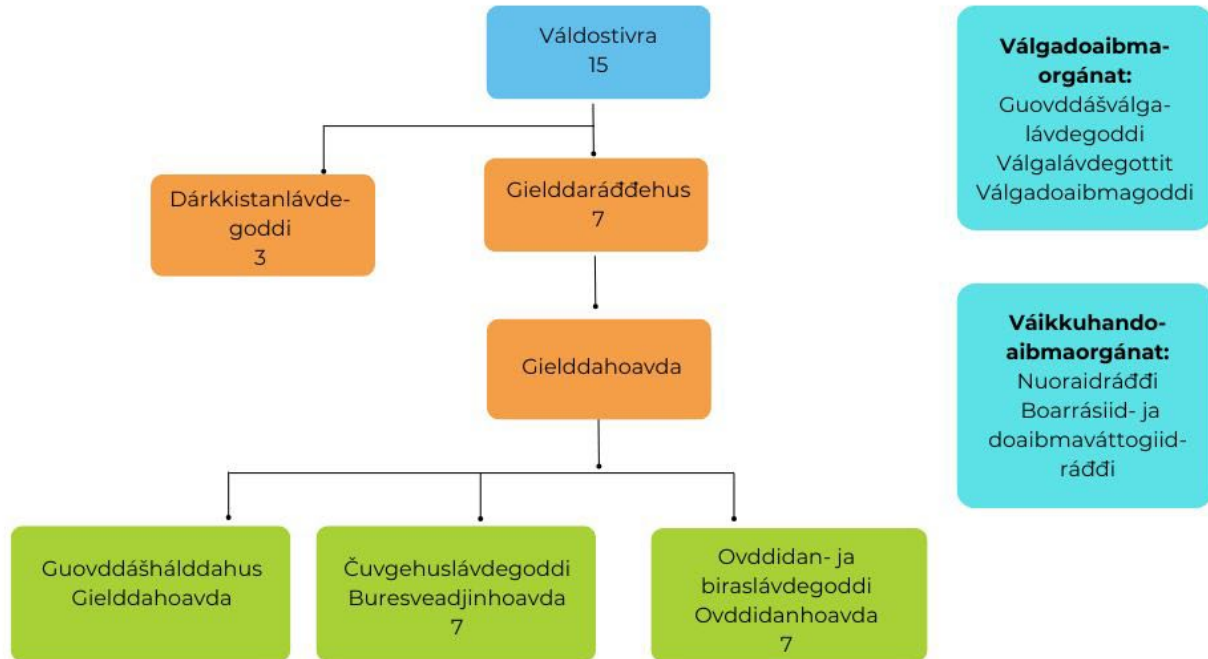
Válmmaštallamii guoski áššegirjiid vuolláičállá ášši válmmaštalli.

155 § Duođaštuslaš diehtunaddima vuostáváldin

Duođaštuslaš diehtunaddima sáhtta gieldda beales vuostáváldit gielddaráđdehusa ságadoalli, gielddahoavda sihke virgehálddašeddji, gean gielddahoavda fápmuda.

Duođaštuslaš diehtunaddima sáhtta gieldda beales lávdegotti doaibmasuorggis vuostáváldit lávdegotti ságadoalli ja lávdegotti doaibmasuorggi njunuš virgehálddašeddji.

Čuovus 1. Ohcejoga gieldda doaibmaorgánaorganisašuvdna

Čuovus 2. Doaibmaváldi normáladiliid hehttehus- ja spiehkastatdiliin

1 § Stivrenrávvaga čuvvosa 2 heiveheapmi

Dáinna stivrenrávvaga čuvvosiin mearriduvvo gieldalága 90 § 3 momeantta doaibmarivttiin normáladiliid duođalaš hehttehusdiliin ja válmmašvuođalágas meroštallon spiehkastatdiliin sihke daidda ráhkkanettiin.

2 § Duođalaš hehttehus- ja spiehkastatdilit

Hehttehusdiliiguin oaivilduvvojit dáhpáhusat ja dilit, mat gáibidit gieldda stivremis dahje bálvalusbuvttadeamis normáladiliin spiehkasteaddji doaibmabijuid, doaimmaid ja doaibmarivttiid.

Spiehkastatdiliide gullet válmmašvuođalágas (1552/2011) meroštallon dilit.

3 § Válmmašvuođa- ja gádjunplánat

Gielda galgá válmmašvuođalága mielde válmmašvuođaplánaiguin ja spiehkastatdiliin dáhpáhuvi doaimma ovddalgihtii válmmaštallamiiguin ja maid eará doaimmaiguin sihkkarastit doaimmaidis dikšuma nu bures go vejolaš maiddái spiehkastatdiliin.

Válmmašvuođaplánemiin láchčojuvvojit dakkár stivrenvuogádagat ja doaibmaprinsihpat, maiguin gieldda hehttehus- /spiehkastatdiliid stivrenjoavku ja gieldda sierra doaibmaovttadagat sáhttet doaibmat nu, ahte gieldda heakkadehálaš doaimmaid bajásdoallu šaddá dorvvastuvvot maiddái iešguđetlágan hehttehus- ja spiehkastatdiliin.

Oppalašráhkkanepmi čohkiida oppa gieldda guoski válmmašvuođaplánas sihke vuollefitnodagaid válmmašvuođaplánain, mat leat linnjás oppa gieldda válmmašvuođaplánain. Válmmašvuođaplánaid lassin hehttehusdiliide ráhkkanepmi dorjot guđege giddodaga guoski gádjunplánat.

Válmmašvuođaplánema jođiha ja gohcá gielddaráđdehus. Válmmašvuođaplánema jođiheamis vástidit gielddahoavda ja buresveadjinhoavda sihke doaibmasuorgehoavddat bargujuoguset mielde.

4 § Stivrenrávvaga doaibman hehttehus- ja spiehkastatdiliin

Fámus orru stivrenrávvaga čuvvot maiddái hehttehus- ja spiehkastatdiliin, jos ii dán čuvvosa 5 §:s dahje válmmašvuođalágas eará čuovo.

5 § Normála doaibmaválddis spiehkasteapmi ja raporterren

Stivrenrávvaga eará loguid doaibmaváldemearrádusain sáhtta spiehkastit spiehkastatdiliin ja normáladiliid duođalaš hehttehusdilis ja vealtameahttun siva geažil dalle, go mearrádusdahkan ii nákkejuvvo normáldoaibmarivttiiguin doarvái bures ordnet. Dákkár sivat sáhttet leat ovdamearkka dihte heggii ja dearvasvuhtii čuohcci áitagat sihke heakkadehálaš bálvalusaid gaskkalduhttimii, ekonomijai, giddodagaide, eará opmodahkii dahje birrasii čuohcci áitagat, mat dagahit njulges várradili dahje eará duođalaš doaibma- dahje ekonomalaš riskka.

Gielddahoavda sáhtta geavahit spiehkastatdiliin ja normáladiliid hehttehusdilis normála doaibmaválddis spiehkasteaddji mearridanválddi gieldda bálvalusaid dorrasteapmái ja dili normaliseremii vealtameahtun siva geažil. Doaibmasuorgejodiheaddji sáhtta geavahit spiehkastatdiliin ja normáladiliid hehttehusdilis normála doaibmaválddis spiehkasteaddji mearridanválddi gieldda bálvalusaid dorrasteapmái ja dili normaliseremii iežas doaibmasuorggistis vealtameahtun siva geažil, jos ii gielddahoavda mearrit áššis.

Gielddaráđdehussii galgá raporteret dán paragrafii vuodđuduvvi doaibmaválddiin dahkon mearrádusain.

6 § Mearridanválddi atnui váldin mearreáigái gielddaráđdehusa mearrádusain spiehkastatdiliin ja normáladiliid duođalaš hehttehusdiliin

Gielddaráđdehus nanne gielddahoavdda ja doaibmasuorgejodiheaddji normála doaibmaválddis spiehkasteaddji mearridanválddi mearreáigái spiehkastatdiliin sihke normáladiliid duođalaš hehttehusdilis 5 §:s máinnašuvvon vealtameahtun siva geažil. Hohpolaš dilis gielddahoavda sáhtta mearridit dán čuvvosa mielásaš mearridanválddi atnuiváldimis gieldda spiehkastatdiliid stivrenjoavkkus.

Gielddahoavda dahje doaibmasuorgejodiheaddji dahká duođalaš hehttehus- ja spiehkastatdiliid áigásaš doaibmaváldásis mearrádusaid gieldda spiehkastatdiliid stivrenjoavkkus.

Váldostivra, gielddaráđdehus ja lávdegottit doibmejit vejolašvuodaid mielde nu mo normáladiliin vuhtiiváldimiin dán čuvvosa 5 § mielásaš doaibmaválddi.

Stáhtaráđdi sáhtta válmmašvuodálaža vuodul ásašusain mearridit nuppastusain váldostivrra, gielddaráđdehusa ja lávdegottiid doibmii.

7 § Čoahkkinbovdehusa mearreáiggis spiehkasteapmi

Doaibmaorgánaid čoahkkinbovdehusa sáddema mearreáiggis sáhtta spiehkastatdiliin ja normáladiliid duođalaš hehttehusdiliin spiehkastit mearrádusdihkama jođálmahttima dihte.

8 § Gieldda spiehkastatdiliid stivrenjoavku

Duođalaš hehttehusdiliid áigge ja spiehkastatdiliin gieldda doaimma jođiha gielddahoavda ja su jođihan spiehkastatdiliid stivrenjoavku.

Spiehkastatdiliid stivrenjovkui gullet ságadoallin doaibmi gielddahoavda, doaibmasuorgehoavddat, gulahallama koordináhtor ja čállin doaibmi hálldahusa koordináhtor. Gielddahoavda dievasmahtta stivrenjoavkku buresveadjinguovllu nammadan ovddasteaddjiiguin ja eará dárbbášlaš áššedovdiiguin ja gieldda ovddasteaddjiiguin.

Gielddahoavdda sadjásažžan spiehkastatdiliid stivrenjoavkkus doaibmá buresveadjinjoavda. Go buresveadjinjoavda lea eret dahje lea easttalaš, su sadjásažžan doibme ovddidanjođiheaddji.

Duođalaš hehttehus- ja spiehkastatdiliin gielddahoavda ja stivrenjoavku vástidit dili gáibidan doaibmabijuin ja stivrejit resurssaid sierra doaibmasurggiide dili gáibádusaid mielde.

9 § Gulahallan

Jos gielddaráđdehus dahje gielddahoavda mearrida dán stivrenrávvaga čuvvosa mielásaš doaibmaválddi atnui váldimis, buot hehttehus- /spiehkastatdiliide guoski gieldda dieđáhusat, cealkámušat ja jearahallamat addojuvvojit gielddahoavdda dahje su sierra mearridan olbmo (dábálaččat gulahallama koordináhtor) koordineren doaibman spiehkastatdiliid stivrenjoavkku bokte, jos ii gielddahoavda spiehkastatdiliid stivrenjoavkkus nuppe láhkai mearrit.